

Evaluering af informationsmøder om ”Arbejdsmiljø i byggeri og anlæg – fra projektering til udførelse”.

Branchearbejdsmiljørådet for Bygge & Anlæg

**UDARBEJDET AF: FLEMMING PEDERSEN OG STUDENTERMEDHJÆLPERE
JENNY HJORTEBJERG OG CHRISTIAN THORNFELDT**

OKTOBER 2013

EVALUERING AF INFORMATIONSMØDER OM "ARBEJDSMILJØ I
BYGGERI OG ANLÆG – FRA PROJEKTERING TIL UDFØRELSE".
Udarbejdet af: Flemming Pedersen og studentermedhjælpere
Jenny Hjørtebjerg og Christian Thornfeldt
Udgiver: TeamArbejdsliv

© TeamArbejdsliv

Oktober 2013

INDHOLD

Indhold 3

Forord 4

1 Opsummering 5

2 Deltagere og tilmelding 8

3 Deltagernes vurdering af mødet 14

3.1 Samlet vurdering 14

3.2 Udbytte af de enkelte elementer i mødet 16

3.3 Deltageres vurdering af mødet og dets elementer – interview 20

4 Deltagernes anvendelse af viden fra mødet 23

5 Behov for arbejdsmiljøinformation 28

6 Metode 36

FORORD

Rapporten indeholder en evaluering af informationsmøder om ”Arbejds miljø i byggeri og anlæg – fra projektering til udførelse”. Møderne er arrangeret af Branchearbejds miljørådet for Bygge & Anlæg i samarbejde med Bygherreforeningen, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Danske Arkitektvirksomheder og Konstruktørforeningen.

Møderne er rettet mod arbejds miljøkoordinatorer, projekterende/rådgivende, bygherrer, bygherrerådgivere og entreprenører. Der er afholdt syv møder fordelt geografisk i Danmark.

Møderne har haft følgende dagsorden:

- Arbejdstilsynet præsenterer de nye bekendtgørelser og fortæller om tilsyn og dialog med bygherrer
- Workshops om opstartsmøder, sikkerhedsrundring og arbejds miljøkoordinering
- Videndeling

Møderne har varet tre timer.

BAR og Bygge & Anlæg har tidligere afholdt møder og workshops for den samme målgruppe. De aktuelle møder trækker på disse erfaringer ved at kunne oplyse om en ny bekendtgørelse og tilsynspraksis samt ved at deltagerne arbejde med, hvordan de kan møde de nye udfordringer.

Evalueringen er bestilt af Branchearbejds miljørådet for Bygge & Anlæg. Opgaven er løst af evalueringskonsulent Flemming Pedersen med assistance til interview ved møderne fra studentermedhjælp Jenny Hjortebjerg og assistance til analyse af spørgeskemadata fra studentermedhjælp Christian Thornfeldt.

TeamArbejdsliv Oktober 2013

1 OPSUMMERING

Møderne er evalueret gennem et spørgeskema til mødedeltagere, som havde forhåndstilmeldt sig møder, samt gennem små korte interview med deltagere ved to ud af syv møder. Spørgeskemaet er besvaret af 289 personer svarende til 71 procent af de tilmeldte, hvilket er tilfredsstillende.

Ud fra besvarelsen af spørgeskema og telefonopkald til deltagere, som ikke havde besvaret spørgeskemaet i første omgang, anslås det at mellem 7-8 procent af de tilmeldte ikke er mødt op. Den overvejende årsag er, at de var nødt til at løse en arbejdsopgave og derfor ikke havde tid til at deltage.

I alt 404 var tilmeldt møderne.

Der har været omkring 60 deltagere på hvert møde; deltagerantallet på det enkelte møde har været begrænset af hensyn til arbejdet i workshops.

Deltagerne fordeler sig med hver en tredjedel, som kommer fra virksomheder med henholdsvis 0-19, 20-249 og 250 ansatte og derover.

To tredjedele af deltagerne kommer fra private virksomheder, godt en fjerdedel fra offentlige og 6 procent fra boligforeninger eller 'Andet'

Deltagerne har syv forskellige roller i byggeprocessen og mange af deltagerne har mere end én rolle. Der er flest, der har rollen som projekterende/rådgivende og som koordinator i udførelsen og færrest med rollen som arkitekt og entreprenør.

Over en tredjedel af deltagerne er ledere eller ledelsesrepræsentanter, godt en femtedel er arbejdsmiljøprofessionelle mens 12 procent er arbejdsmiljørepræsentanter og 7 procent almindelige medarbejdere. 22 procent arbejder enten internt med arbejdsmiljø i en virksomhed, som fx byggeleder, eller er ikke fra byggevirksomheder men er undervisere eller arbejder med arbejdsmiljørådgivning.

Kendskabet til møderne er langt primært skabt gennem nyhedsbrev fra Bar Bygge & Anlæg og i mindre grad gennem kolleger og leder. Organisationerne (Bygherreforeningen, Danske ARK, FRI og Konstruktørforeningen) spiller samlet set og sammen med Byggeriets Arbejdsmiljøbus også en betydelig rolle i udbredelsen af kendskabet, men hver for sig er deres betydning relativ begrænset.

Tre femtedele har tilmeldt sig på grund af Arbejdstilsynets oplæg om bekendtgørelsen om bygherres pligter, halvdelen på grund af generel interesse for mødet, en tredjedel på grund af workshops om opstartsmøder, sikkerhedskoordinering og arbejdsmiljøkoordinering og en tredjedel fordi de ville deltage i videndeling (den enkelte respondent har kunnet give mere end én begrundelse).

I de gennemførte miniinterview er det også Arbejdstilsynets oplæg, som nævnes som hovedårsag til deltagelse i møderne.

Vurdering af møderne

49 procent har haft et 'meget stort/stort' udbytte af mødet og 8 procent har haft et 'lille/meget lille' udbytte. Derimellem har 43 procent haft et 'middel' udbytte. Det er positivt, at

kun 8 procent er negative over for mødet, men andelen som svarer 'middel' gerne måtte have været mindre, således at den positive andel blev endnu større.

Deltagere fra kommunale virksomheder har haft det største udbytte, statslige og regionale det laveste udbytte. Deltagere fra private virksomheder, som udgør to tredjedele af deltagerne, placerer sig i midten.

Der er en begrænset forskel på det samlede udbytte af mødet fordelt efter den rolle, man har i byggeprocessen. Bygherrer er dog mere tilfredse end de andre grupper, og entreprenører og arkitekter er lidt mindre tilfredse.

De, som har valgt at deltage på grund af workshops, har den største tilfredshed og de, som tilmeldte sig på grund af generel interesse, den laveste. Forskelle er dog ikke store.

51 procent havde et 'meget stort/stort' udbytte af Arbejdstilsynets oplæg, 46 procent af den workshop de deltog i og 37 procent af den afsluttende opsamling og videndeling. Mellem workshops er der 52 procent, som havde et 'meget stort/stort' udbytte af workshop om sikkerhedsrundring, 46 procent et 'meget stort/stort' udbytte af workshop om opstartsmøder og 40 procent et 'meget stort/stort' udbytte af workshop om arbejdsmiljøkoordinering.

I miniinterviewene er der langt flest kommentarer til workshops, hvor kommentarerne handler om at beskrive udbyttet (for det meste positivt) og kommentarer til fordele og ulemper ved selv at kunne have valgt workshop. Der er relativt få kommentarer til Arbejdstilsynets oplæg, der beskrives som godt men også lidt tørt. Ingen kommentarer direkte den afsluttende opsamling og videndeling.

Der er store forskelle mellem det generelle udbytte og udbyttet af de enkelte elementer i mødet alt efter hvilket møde, der er tale om. Det positive udbytte veksler mellem 36-64 procent for det samlede udbytte, 29-61 procent for Arbejdstilsynets oplæg, 26-61 procent for workshop, 28-46 procent for opsamling/videndeling. Forskellene er så store, at det er værd for arrangørerne at overveje, om det kan være forskelle i lokaler, oplægsholdere, facilitatorer mv, som kan begrunde dem.

Der er ikke væsentlige forskelle mellem virksomhedstype samt virksomhedsstørrelse og udbytte af de tre elementer af mødet. I et kryds mellem rolle i byggeprocessen og udbytte af workshop scorer bygherre og entreprenør væsentlig lavere end andre roller.

Deltagernes anvendelse af viden fra møderne

Det kan forekomme mekanisk at spørge til, i hvor høj grad deltagerne har kunnet anvende den viden, de fik på møderne, når de er kommet hjem på virksomheden, men det er det bedste bud på at måle en umiddelbar effekt af møderne.

Anvendelsen af de tre elementer i mødet er forholdsvis ens. 9-14 procent har i høj grad kunnet anvende, 45-59 procent i nogen grad, 17-32 procent i ringe grad, 4-7 procent slet ikke og 5-7 procent svarer, at de ikke ved om de har kunnet anvende. Såfremt 'i nogen grad' regnes som en positiv besvarelse er det 73 procent, som svarer positivt i forhold til at anvende Arbejdstilsynets oplæg, 58 kan anvende workshops og 54 procent anvende opsamling/videndeling. Mellem workshops er anvendelsen størst for sikkerhedsrundring, derefter opstartsmøder og arbejdsmiljøkoordinering.

Der er 14 procentpoint forskel mellem de, som 'i høj grad/ i nogen grad' har kunnet anvende Arbejdstilsynets oplæg, når man ser mellem møder. Tilsvarende er der mellem møder 21 pro-

centpoint forskel på at kunne anvende workshops. Der er flere ligheder mellem vurdering af møderne og mulighederne for at anvende møderne i arbejdet, men der er også forskelle.

Deltagere fra små virksomheder har i mindre omfang end andre kunnet anvende workshops.

Der er 17 procentpoint forskel mellem yderpunkterne, når man ser på rolle i byggeprocessen og anvendelse af Arbejdstilsynets oplæg. Arbejds miljøkoordinator i udførelsen, projekterende/rådgivende og bygherre ligger højt. Andet, entreprenør, arkitekt og koordinator i projekteringen ligger i midten og bygherrerådgiver ligger lavest

Der er 20 procentpoint forskel mellem yderpunkterne, når man ser på rolle i byggeprocessen og anvendelse af workshop. Arbejds miljøkoordinator i udførelsen og projektering ligger sammen med andet højt. Projekterende/rådgivende, bygherre og bygherrerådgiver ligger i midten og arkitekt og entreprenør ligger lavest.

Behov for arbejdsmiljøinformationer fremover

91 procent af deltagerne ønsker enten 'i høj grad' eller 'i nogen grad' selv at søge efter informationer på hjemmesider, 92 procent vil gerne deltage i informationsmøder, 79 procent læse trykte vejledninger, 73 procent deltage i netværksmøder, 68 procent kunne henvende sig til en konsulenttjeneste som Byggeriets Arbejds miljøbus, 62 procent ringe til en hotline, og 38 procent benytte en APP på en smartphone.

Ønsket om selv at søge informationer på hjemmesider stiger generelt med virksomhedens størrelse. Virksomheder med over 250 medarbejdere er mindre interesserede i at få besøg af Bam-bus end andre. Deltagere fra større virksomheder er mere interesserede i at deltage i informationsmøder, som det afholdte, end mindre virksomheder.

Bygherre, koordinator i udførelsen og entreprenører er de grupper, der i størst omfang ønsker informationer gennem at deltage i informationsmøder.

Arbejds miljøkoordinator både i projektering og udførelse er mest interesserede i selv at søge på hjemmesider.

Ønsket om at deltage i netværksmøder stiger markant med virksomhedsstørrelse. Ønsket om at anvende trykte informationer falder med virksomhedsstørrelse og mest markant for virksomheder med 250 ansatte og derover.

57 procent ønsker at deltage i halvårlige netværksmøder med videndeling om emner vedr. bygherres pligter, 17 procent svarer nej og 26 procent ved ikke.

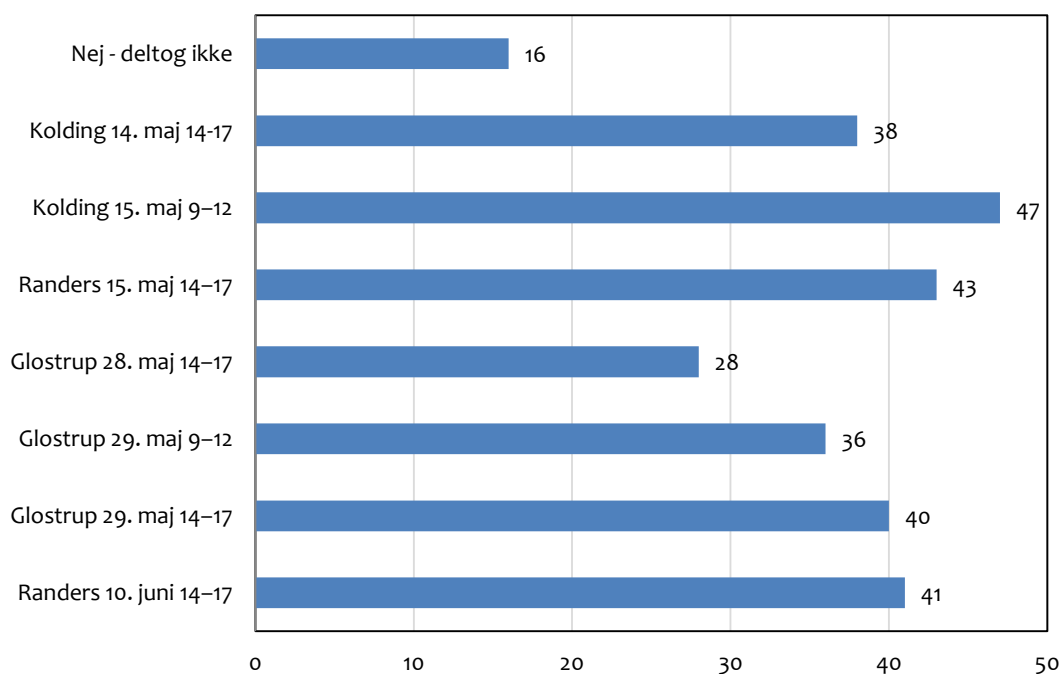
2 DELTAGERE OG TILMELDING

Deltagerne har tilmeldt sig de syv møder fordelt over landet gennem BAR Bygge & Anlægs hjemmeside. Der har ikke på møderne været en registrering af om de tilmeldte rent faktisk mødte op.

Fra spørgeskemaundersøgelsen er det muligt at udlede, at godt 94 procent af de, som har besvaret spørgeskemaet, er mødt op og at 6 procent ikke er mødt op. Telefonopkald med påmindelse om at besvare til de, som ikke havde besvaret spørgeskemaet, viser, at andelen af de som ikke er mødt op er omkring 9 procent. Samlet set synes der at have været 7-8 procent, som har tilmeldt sig møderne og som ikke er mødt op.

Besvarelsen af spørgeskemaundersøgelsen bygger på 289 besvarelser, hvor 273 deltog i møderne og 16 ikke deltog.

Du har tilmeldt dig møde om arbejdsmiljø og risikobaseret tilsyn. Deltog du i mødet?

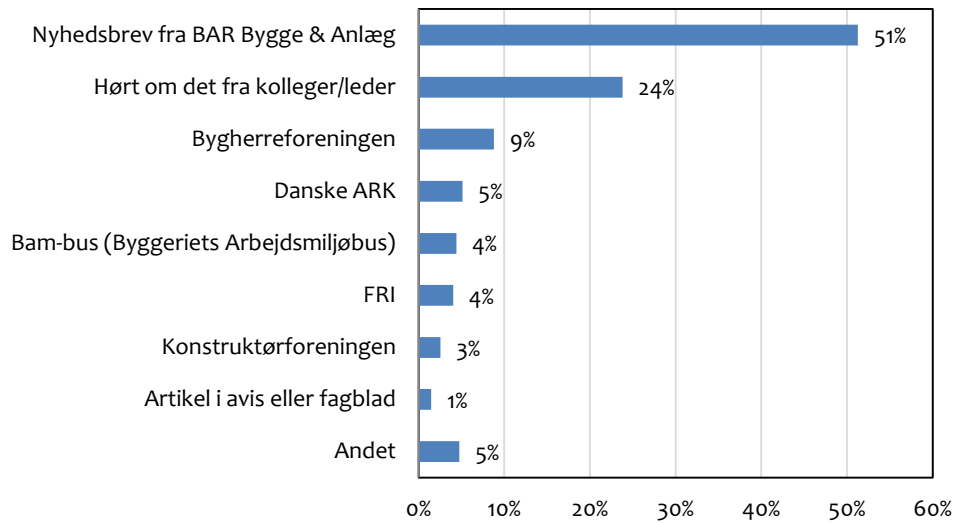
I figuren ovenfor er vist, hvor mange, der i spørgeskemaet svarer, at de har deltaget i mødet. Reelt er der også et antal som har deltaget men ikke har besvaret spørgeskemaet. Formålet med figuren er derfor udelukkende at give et billede af søgningen til de syv møder.

Kendskab til informationsmødet

Kendskab til mødet stammer primært fra e-mail/nyhedsbrev fra BAR Bygge & Anlæg eller ved at have hørt om mødet fra kolleger/leder. Bygherreforeningen, Danske Arkitekter, FRI og Konstruktørforeningen har også en rolle med at skabe kendskab, men den er betydeligt mindre (mellem 3-9 procent). Der er 5 procent, som svarer 'andet', hvilket fx dækker over et antal, som ikke kan huske det, Dansk Byggeri, en bygherre, byggeriets uddannelser mfl.

Hvordan fik du kendskab til mødet? (flere svar er muligt)

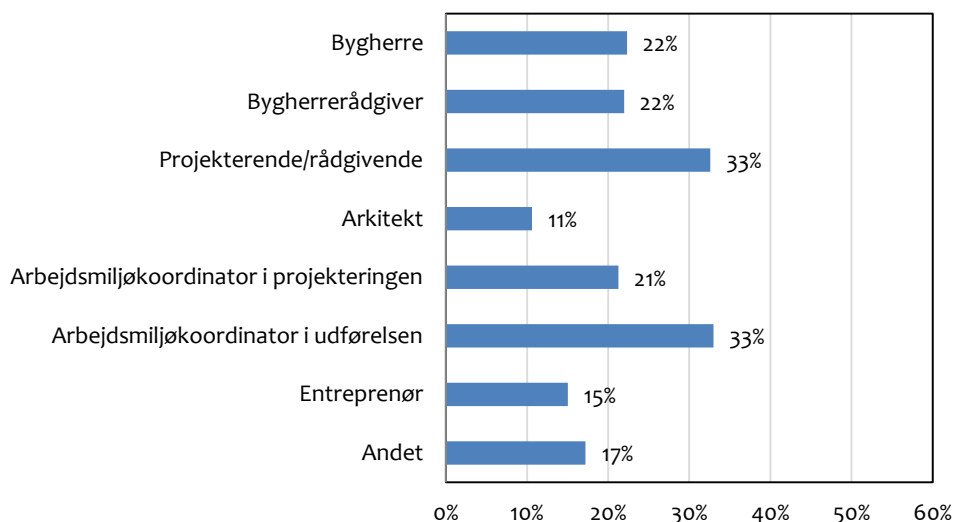

Deltagernes baggrund

Deltagerne kan have flere roller i byggeprocessen. Hver deltager har i gennemsnit afkrydset knap to roller (1,7). Bygherre, arkitekt og entreprenør har oftest kun én rolle, mens de som arbejder med koordinering og projektering/rådgivning oftest har flere.

Der har været flest til stede ved mødet, som har haft rollen som koordinator i udførelsen og som projekterende/rådgivende, herefter kommer bygherre, bygherrerådgiver og koordinator i projekteringen og færrest har rollen som arkitekter og entreprenør. Der er 17 procent, som svarer andet og det dækker primært over sikkerhedsledere/sikkerhedschefer ansat i en virksomhed, arbejdsmiljøkonsulenter, undervisere, organisationskonsulenter mv.

Hvilken rolle(r) har du i byggeprocessen? (flere svar er muligt)

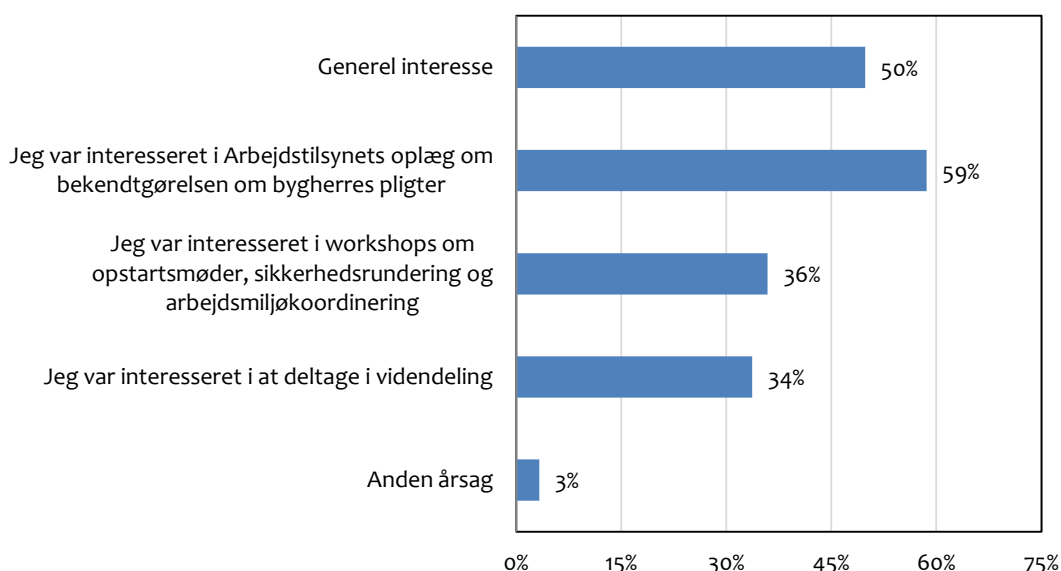
Hvorfor deltage?

Deltagerne er blevet bedt om at svare på, hvorfor de tilmeldte sig. Hver deltager har i gennemsnit givet knap to begrundelser (1,8). Der har været mulighed for at vælge generel interesse, de tre temaer som møderne har indeholdt og anden årsag.

Tre femtedele har deltaget på grund af Arbejdstilsynets oplæg om bekendtgørelsen om byggherre pligter og halvdelen på grund af generel interesse. En tredjedel har deltaget fordi de var interesseret i workshops om opstartsmøder, sikkerhedsrundring og arbejdsmiljøkoordinering og en tredjedel fordi de ville deltage i videndeling.

Tre procent svarer 'anden årsag'. Besvarelsene ville stort set have kunnet placeres under de faste svaralternativer og dækker ønsker om at blive opdateret på nyeste regler og networking.

Hvorfor valgte du at tilmelde dig mødet? (flere svar er muligt)

Fra interview med deltagerne kan også hentes information om, hvorfor de har valgt at deltage. Interviewene falder meget i tråd med spørgeskemabesvarelsen. Det er oplægget fra Arbejdstilsynet og ønsket om at være opdateret på nye regler, som er hovedmotivationen for at deltage.

Deltagere fra en kommune, som begge er beskæftigede med projektering af vedligehold og bygninger samt byggherreopgaver, havde lige deltaget i møde omkring regler i kommune-regi i byggeafdelingen og syntes, at dette møde ville være smart som en opfølgning på det, med de nye regler.

Vi kommer her særligt for den nye bekendtgørelse.

En ingeniør fra en kommune, som er beskæftiget inden for drift og vedligeholdelse af kommunale bygninger samt opgaver som byggherre - sørger for de tekniske ting i projektet er, som de skal være. *Motiv for deltagelse:*

Opdateringen af bekendtgørelsen på et overordnet plan

En deltager fra en kommune, teknisk forvaltning, har med drift og vedligehold at gøre; hovedsageligt små bygge- og anlægsopgaver. Motiv for deltagelse:

fordi jeg sidder som bygherre, og der nu er kommet den nye bekendtgørelse, så det var for at få lidt mere viden om den, og så måske sætte noget i gang i forvaltningen til mine andre kolleger; altså hvad vi egentlig er forpligtigede til som bygherre, jeg tror, der sidder mange i min forvaltning, som ikke tror, de har nogle egentlige forpligtigelser omkring arbejdsmiljøet, hvilket de egentlig har, så det er derfor. Så for at få viden til at formidle videre, men også for min egen skyld, fordi jeg er arbejdsmiljøkoordinator, så det er rart at få viden der.

Endnu en kommunal bygherre siger om sit motiv for deltagelse:

Den nye bygherre-bekendtgørelse, den skal vi jo leve op til. Jeg har godt nok været på en koordinatoruddannelse her i januar, men jeg har ikke brugt det så meget siden, så jeg skal lige have det frisket op. Også med den nye bekendtgørelse. Så primært at få viden om den nye bekendtgørelse, men også hvordan man kan leve op til det; det er jo lidt nyt at der bliver sat ekstra fokus på bygherrerne fra Arbejdstilsynet. Og hvis vi som kommune ikke skal leve op til reglerne, hvem skal så?

En arbejdsmiljøkoordinator siger om motivet for at deltage:

For at høre om den nye bekendtgørelse,

Er du orienteret om programmet?

Det er jeg faktisk ikke, haha! Det er primært for at høre om bekendtgørelsen; for at være sikker på, at det er det rigtige, vi gør.

En deltager fra et rådgivende ingeniørfirma: byggerådgiver, mange forskellige sager fra større vinduesudskiftninger til handicap-ramper, jord og miljø, fugt, skimmel og råd-sager, har specialiseret sig inden for renovering af den ældre boligmasse, så også lidt energirenovering – siger om deltagelse:

Jeg kører som byggeleder og laver sikkerhedsplaner i forbindelse med projekteringsfasen og overdrager det til entreprenørerne, når de går i gang, så det er bare for at få det opfrisket, at være opdateret; for et år siden var det tanken, at der skulle være eksterne på større byggesager, altså koordinator, men det er man fraveget, så det er godt at vide, så man ikke går og fortæller folk noget, man har hørt på et sikkerhedskoordineringskursus for et år siden, som så ikke er gældende mere.

Endnu en deltager fra et rådgivende ingeniørfirma, beskæftiget med registrering af miljøfarlige stoffer og projektering af nedrivning og samt vibrationsmåling:

I mit arbejde laver jeg projektering af nedrivningsopgaver, det går så med i udbudet, så vi sidder og laver PSS'en og nogle gange overdrages den til entreprenørerne, koordinatorrollen, afhængigt af hvilken bygherre, vi har, så fører jeg den til dørs. Så det var for at følge udviklingen inden for det område.

En projektleder for kommunale byggeprojekter: er bygherres repræsentant på byggeprojekterne i samarbejde med slutbrugerne, indgåelse af aftaler, søger for at ting bliver gjort på den rigtige måde - styre økonomien, ansætte rådgivere, sørge for udbud:

Dels har jeg en funktion som den, der skal forsøge at hjælpe mig selv og mine kolleger med at vi overholder love og regler, og så sidder jeg i bygherreforeningens arbejdsmiljøudvalg og vi havde internt aftalt, at vi alle ville tage med til disse møder, da bygherreforeningen også er medarrangør af møderne. Vi skal også i gang med at lave vejledningsmateriale til vores medlemmer, om hvordan man kan opfylde sine forpligtigelser som bygherre fremover. Vi lavede en vejledning, da den første bekendtgørelse kom i 2009, men vi har på fornemmelsen, den ikke er så brugervenlig, så derfor vil vi gerne revidere den. Så der skal vi lige sikre os, at vi ikke sidder og laver en masse dobbeltarbejde i forhold til hvad BAR kunne finde på, så vi koncentrerer os om det, som er særligt for os som bygherre og så ellers henvise til alt det andet udmærkede materiale, som allerede findes. Så det er meget relevant for mig at deltage.

En deltager fra en kommune, som sidder med drift og vedligehold, servicerer på de store anlægsprojekter i forhold til hvordan de bedst bliver skruet sammen og har selv små anlægsprojekter ved siden af og:

Jeg er arbejdsmiljøkoordinator, så det var for at høre om, hvilke erfaringer andre har, da det er begrænset, hvor meget jeg har brugt den praktiske del af det. Jeg har lavet udbudsmateriale og mindre runderinger, men ikke kørt den helt store... så jeg var interesseret i at høre, hvordan andre gør det, de praktiske erfaringer og få en dialog omkring hvad der rør sig i den virkelige verden. Men også for at høre bulletpoints omkring den nye lovgivning.

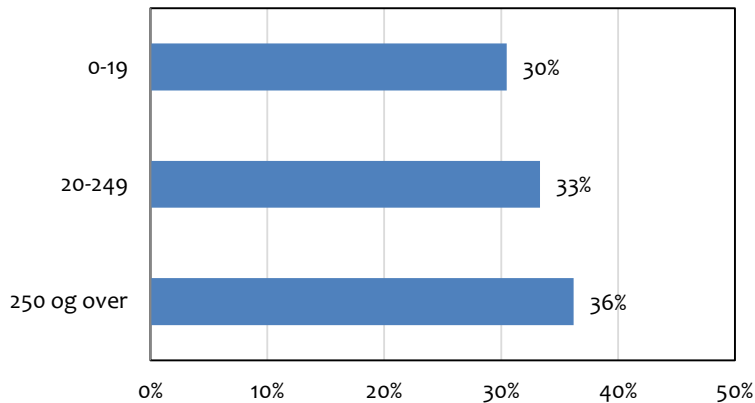
En deltager fra et rådgivende ingeniørfirma med afdelinger flere steder i landet. Deltager er afdelingsleder for industriafdelingen, hvor de laver elinstallationer for kraftværker og store danske industrivirksomheder:

Det er lidt interessant, hvad kravene er til koordinatorroller, specielt i udførselsdelen har det jo været kendt i mange år, men kravene i projekteringsdelen, det er den del, jeg håber på at høre mere om. At høre, om vi gør det godt nok i den projekterende del i forhold til den lovgivning, der nu findes omkring koordinatorrollen i den projekterende del, det er hvad, jeg er her for.

Antal ansatte

Deltagerne er blevet bedt om at fortælle, hvor mange ansatte der er i de virksomheder, som de kommer fra. Der er knap en tredjedel fra virksomheder med 0-19 ansatte, en tredjedel mellem 20-249 ansatte og godt en tredjedel fra virksomheder med 250 ansatte og derover.

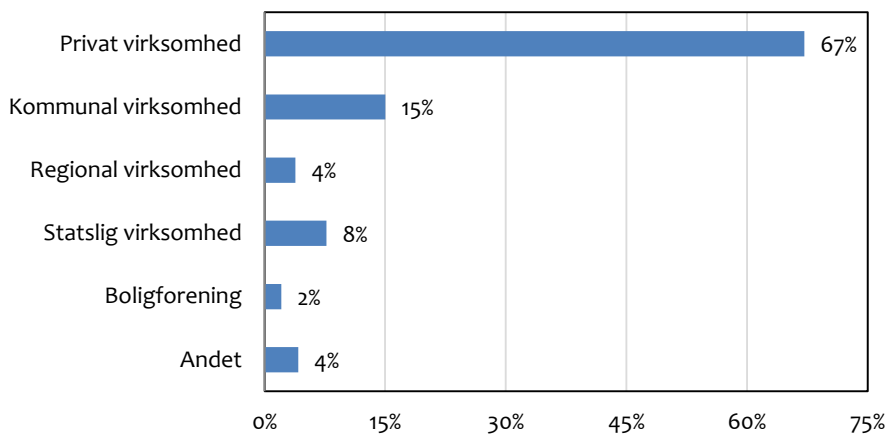
Hvor mange ansatte er der i virksomheden?

Virksomhedstype

To tredjedele af deltagerne kommer fra private virksomheder, 27 procent fra offentlige virksomheder (15 procent kommune, 8 procent stat og 4 procent region) og 2 procent fra boligforeninger. De fire procent, som svarer 'andet' dækker over Byggeriets Arbejdsmiljøbus, selvejende institutioner (offentligt finansieret) mv.

Virksomhedstype

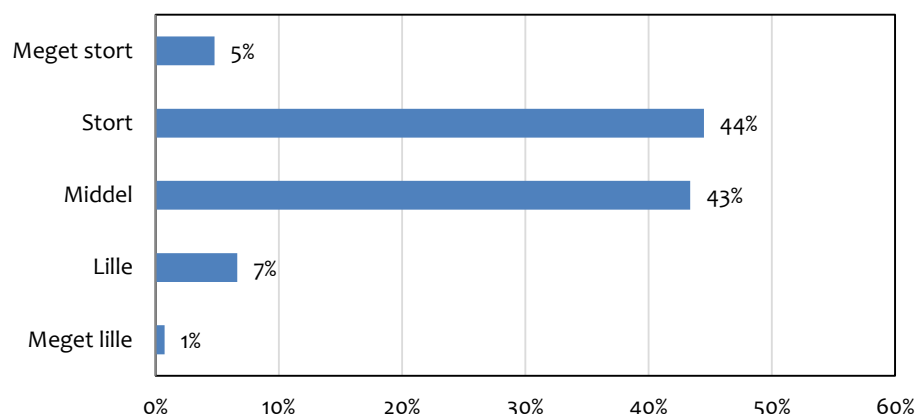

3 DELTAGERNES VURDERING AF MØDET

3.1 Samlet vurdering

Deltagerne er spurgt om deres samlede udbytte af mødet. 5 procent svarer 'meget stort' og 44 procent 'stort', hvilket betyder af i alt 49 procent kan betegnes som værende i den tilfredse ende. På tilsvarende vis er 8 procent utilfredse, da 7 procent svarer 'lille' og 1 procent svarer 'meget lille'. 43 procent svarer 'middel'. Det er meget tilfredsstillende, at der er så få, som er utilfredse med mødet, men det ville være ønskeligt, hvis flere af de som har svaret 'middel' havde placeret sig i den tilfredse ende.

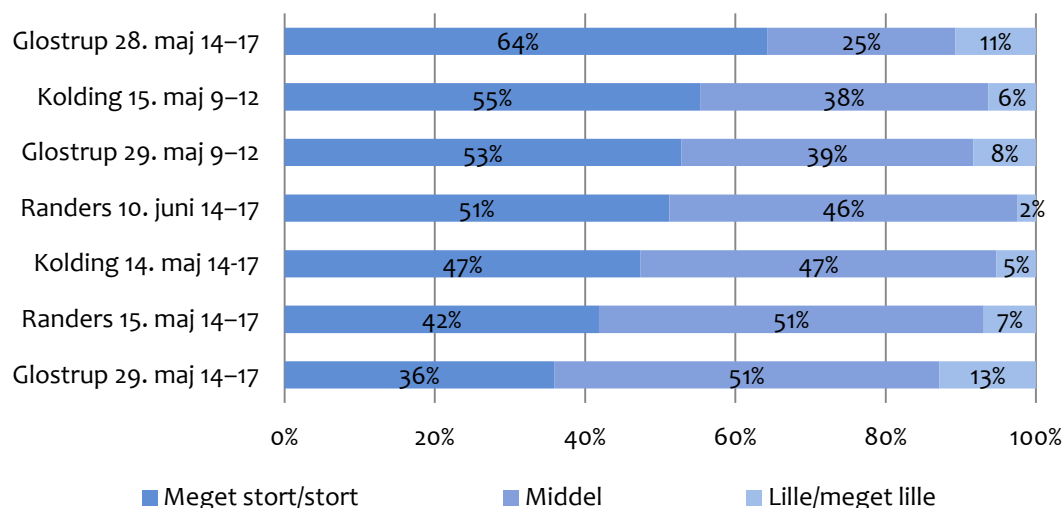
Hvad var dit samlede udbytte af mødet?

Når man ser på tilfredsheden ved de enkelte møder er der store forskelle. Forskellene optræder mest på andelen af tilfredse (meget/stort udbytte) og blandt de som svarer middel.

Andelen af tilfredse varierer mellem 36-64 procent og andelen som svarer middel mellem 25 og 51 procent. Andelen af utilfredse varierer mellem 2-13 procent.

Kryds mellem møde og samlede udbytte af mødet

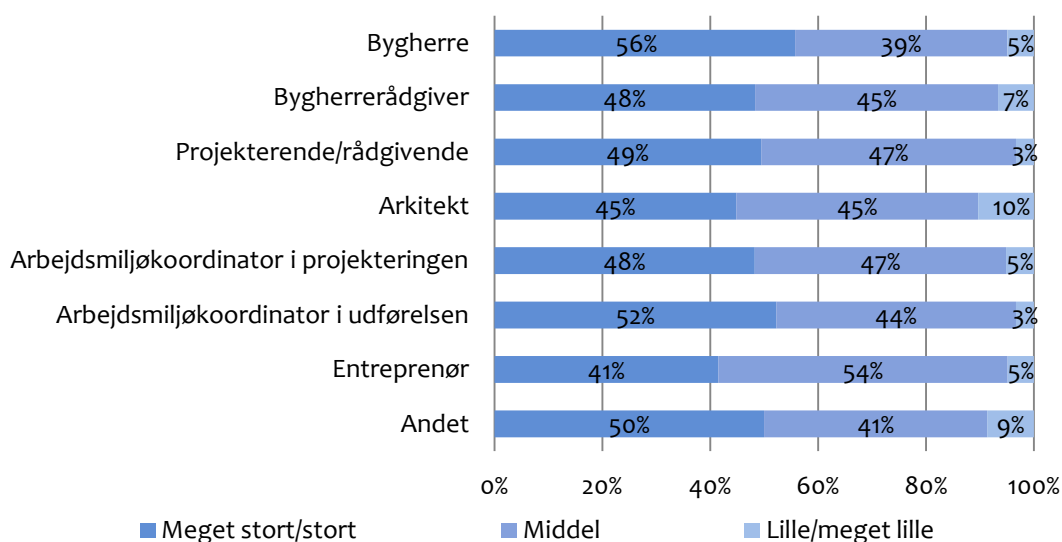

Mødested synes ikke at have en betydning for tilfredsheden da Glostrup både er at finde i top, midt og bund, og også tilfredsheden med møderne i Kolding er spredt, mens møderne i Randers ligger midt i. Der har ikke været de samme oplægsholdere ved alle møder, især Arbejdstilsynet er stillet med forskellige oplægsholdere rundt i landet. Arrangørerne af mødet

bør overveje, om de kan identificere forskelle mellem møderne, som kan forklare den forholdsvis store spredning i tilfredshed.

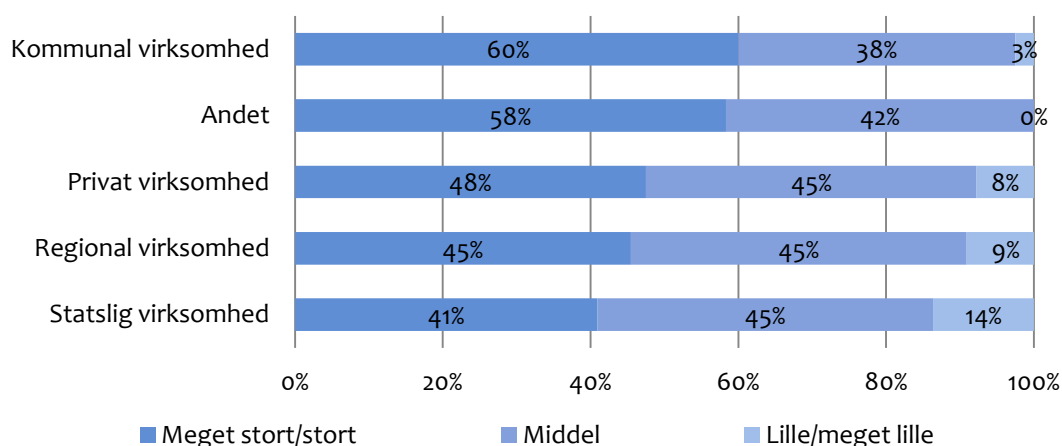
Der er begrænset forskel på det samlede udbytte af mødet fordelt efter den rolle man har i byggeprocessen. Bygherrer er dog mere tilfredse end de andre grupper, og entreprenører og arkitekter er lidt mindre tilfredse.

Kryds mellem rolle i byggeprocessen og samlede udbytte af mødet

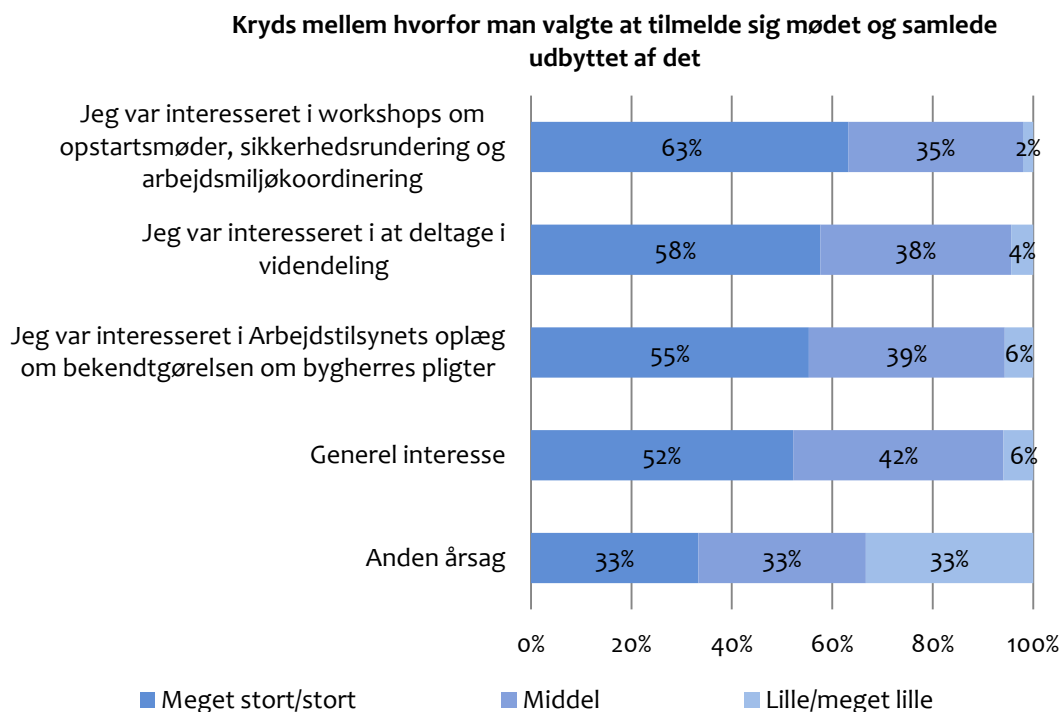

Deltagere fra kommunale virksomheder har haft det største udbytte, statslige og regionale det laveste – hvilket kan hænge sammen med at statslige virksomheder historisk har gjort meget for at kende til rollen som bygherre og derfor kan have haft viden om emnet i forvejen. Private virksomheder placerer sig i midten ift. udbytte.

Kryds mellem virksomhedstype og samlede udbytte af mødet

Der er størst tilfredshed med mødet blandt de, som var interesserede i at deltage i workshops og videndeling – hvilket samtidig er de to emner som færrest angiver som deres motivation for at deltage. Der er lavest tilfredshed hos de, som kom for at høre Arbejdstilsynets oplæg og af generel interesse – hvilket er de to emner som flest angiver som deres motivation til at deltage.

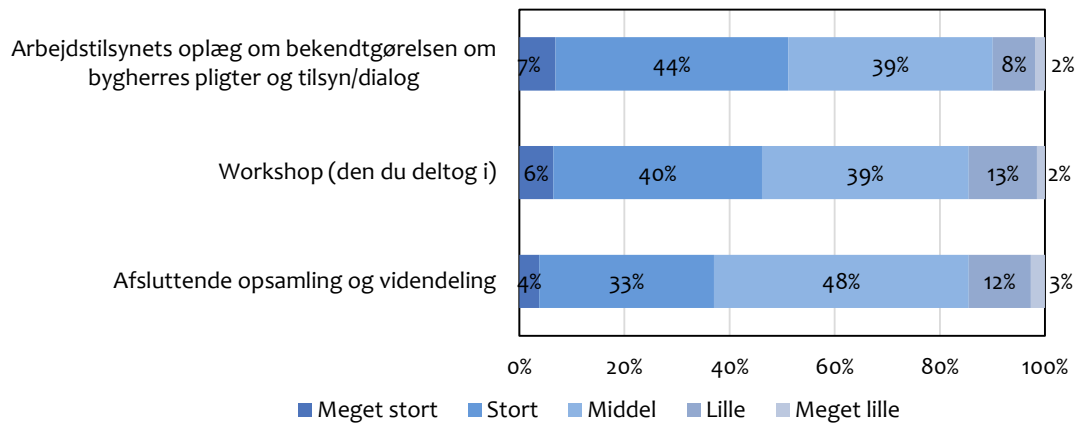
Der er kun begrænset forskel mellem antal ansatte i deltageres virksomheder og vurdering af det samlede udbytte, og resultatet er derfor ikke vist.

3.2 Udbytte af de enkelte elementer i mødet

Der er 51 procent som samlet set er tilfredse med Arbejdstilsynets oplæg (7 procent meget stort udbytte, 44 procent stor), og tilsvarende er der 46 procent som er tilfredse med den workshop, som de har deltaget i og 37 procent er tilfredse med den afsluttende opsamling og videndeling. Det er for afsluttende opsamling og videndeling især andelen som svarer 'middel' som er blevet større når den samlede tilfredshed er faldet. Andelen af utilfredse er 10 procent for Arbejdstilsynets oplæg og 15 procent for de to andre elementer i mødet.

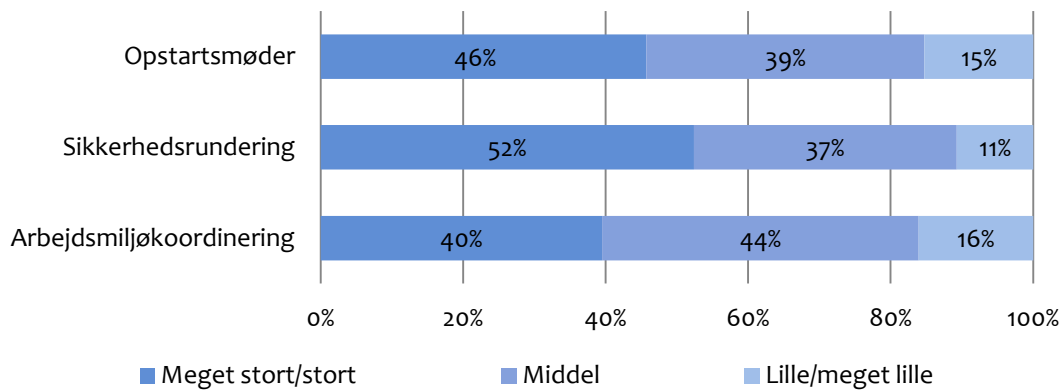

Hvad var dit udbytte af de forskellige elementer i mødet?

Mellem de tre workshops som blev afholdt er udbyttet størst ved sikkerhedsrundring, herefter opstartsmøder og lavest for arbejdsmiljøkoordinering. Forskellene er ikke meget store, men så store, at det bør overvejes, hvorfor de er der.

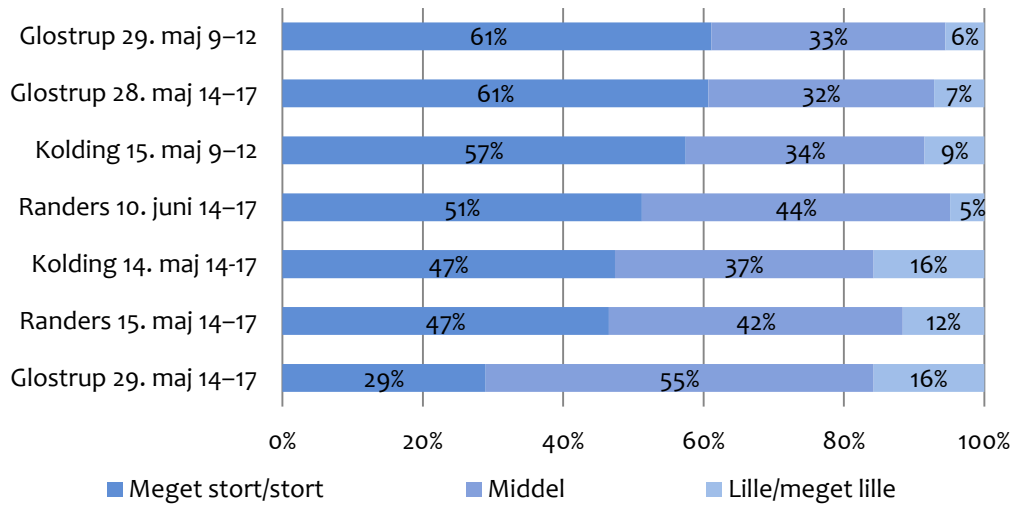
Kryds mellem workshop og udbytte af workshop

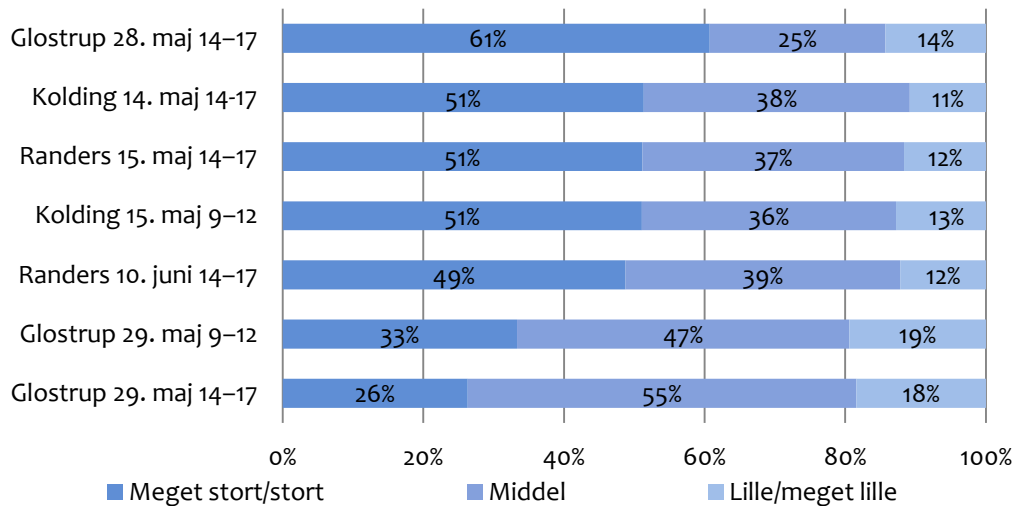
Der er store forskelle mellem udbyttet af de enkelte elementer i mødet alt efter hvilket møde, der er tale om. Det positive udbytte veksler mellem 29-61 procent for Arbejdstilsynets oplæg, 26-61 procent for workshop, 28-46 procent for workshop. Forskellene er så store, at det er værd for arrangørerne at overveje om det kan være forskelle i lokaler, oplægsholdere, facilitatorer mv, som kan begrunde dem.

Vurdering af workshop og afsluttende opsamling er stort set ens, når man ser på hvordan møderne bliver rangordnet. Der er nogle møder, hvor alle tre elementer i mødet vurderes højt (fx Glostrup 28 maj) eller lavt (fx Glostrup 29 maj, kl. 14-17) og møder, hvor det er Arbejdstilsynets oplæg som vurderes højt og de to andre elementer som vurderes lavere i sammenligning med de andre møder.

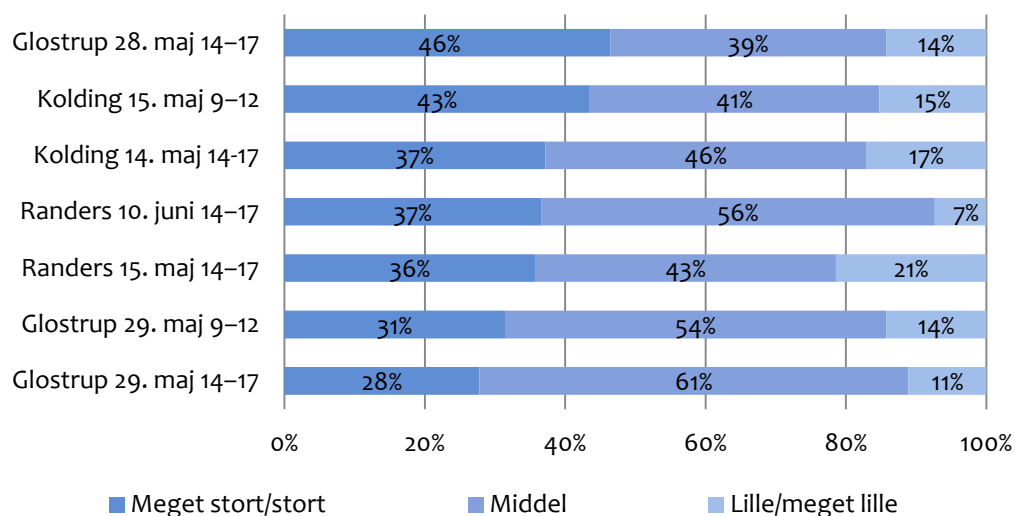
Kryds mellem møde og udbytte af arbejdstilsynets oplæg om bekendtgørelsen om bygherres pligter og tilsyn/dialog"

Kryds mellem møde og udbytte af Workshop

Kryds mellem møde og udbytte af afsluttende opsamling og videndeling

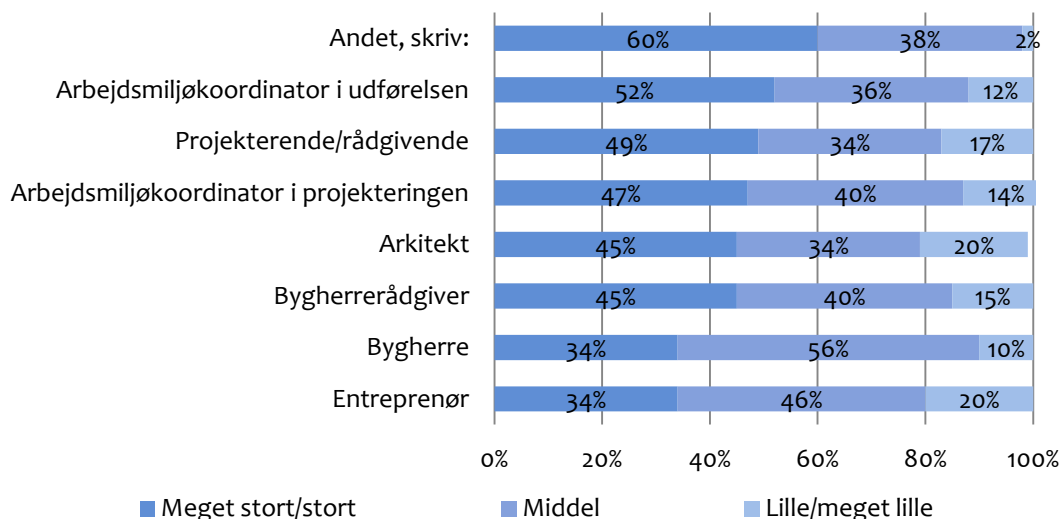

Krydskørsler

Der er foretaget krydskørsler mellem rolle i byggeprocessen og de tre emner på møderne. Forskellene i samlet tilfredshed mellem de forskellige roller og Arbejdstilsynet oplæg og i forhold til opsamling/videndeling er ikke over 10 procentpoint og figurene vises derfor ikke.

I vurderingen af workshops ligger bygherre og entreprenører med en samlet tilfredshed på 34 procent, hvilket er væsentlig forskelligt fra andre roller, der alle scorer mellem 45-60 procent.

Kryds mellem rolle i byggeprocessen og udbytte af Workshop

Der er ikke væsentlige forskelle mellem virksomhedstype og udbyttet af de tre elementer i møderne.

Der er ikke væsentlige forskelle mellem virksomhedsstørrelse og udbyttet af de tre elementer i møderne.

3.3 Deltageres vurdering af mødet og dets elementer – interview

Der er ved to møder interviewet 10-15 deltagere, alle i Glostrup 29. maj. Deltagerne er inden mødet udspurgt om deres forventninger og som mødet skred frem, er de interviewet om de dele af mødet, som de har deltaget i.

Der fremstilles en række deltagerudsagn præsenteret tematisk i relation til mødets elementer.

Oplæg fra Arbejdstilsynet

Der er tilfredshed med Arbejdstilsynets oplæg, men det kommer også frem, at det er lidt tørt stof, som kan være svært at gøre levende.

Oplægget var rigtig godt, han var super god, helt stille og roligt, nede på jorden, det var meget givtigt.

Det er altid fint at høre det fra ham, som er ansvarlig for hele lovgivningen og høre hvordan han vægter det i sin fremstilling, men der var ikke så meget nyt stof for mig, så det var mere workshoppen og at få en fornemmelse af hvor BAR er i forhold til arbejdet.

Måske kunne man have delt det indledende oplæg, så han ikke snakkede så længe, men at han måske kom med en slags indgangsbøn. Jeg kan på en måde godt forstå, at han ikke vil hænge enkelte byggepladser ud med billeder og sådan, men det blev lidt tørt...

Man kan sige, det er jo altid vanskeligt at præsentere lovstof, så det bliver interessant, men det klarede han nu ganske udmærket, og så er det fint, at man samtidig kunne følge det op med den BAR-anvisning.

Workshops

Vi har ikke formået at sprede interviewene ligeligt mellem de tre workshops. Når der er få kommentarer til to workshop er det derfor udelukkende fordi, der mangler interview.

I forhold til rundinger er der eksempler på godt udbytte, men diskussionen af om man selv kunne vælge workshop fylder forholdsvis meget. Nogle oplever, at de kommer på en workshop, som ikke er relevant; nogle kommer på en workshop, hvor de ved det hele i forvejen; nogle får faktisk et udbytte af at bidrage til en workshop, hvor de vidste det meste i forvejen. Der synes ikke at være en klar anbefaling ud fra deltagerens oplevelser.

(opstartsmøder) det var godt, jeg var glad for, vi lige havde fået den lille brochure fra BAR, for der stod der lige en opdatering af nogle af punkterne, så den brugte jeg undervejs. Det var godt. Det var der flere, der gjorde.

(projektering) der kom erfaringer og synspunkter, der kunne bruges, det nye, jeg fik med var, hvordan man helt konkret håndterer det, hvordan andre konkret har håndteret det, som jeg selv muligvis vil bruge, eller i hvert fald overveje, selv om det koster penge.

(runderinger) Det var faktisk også givtigt på den måde, at nu er det jo en kommune, hvor vi kører med små anlægsprojekter, så det var ret skægt at se forskellen på, hvordan vi kører det, og hvordan de gør det ude på de store pladser. Der kan jeg se,

at selvom det er små projekter, så har vi stadig nogle udfordringer, de er bare ikke lige så store. Det er sådan lidt mere uformelt end på de store pladser, men samtidig skal vi jo være opmærksomme på, at vi opfylder de regler, der er. Der var klart erfaringer, som kunne udveksles, selv om vores projekter er meget forskellige; der var noget omkring runderinger, hvor man tager faggrupperne ind og tager dem ud, nu er det jo små, lokale håndværksmestre, vi har med at gøre, men alligevel kan man da godt drage den erfaring med ind og sige: er der et problem, så tager vi lige en runding alle sammen. Så erfaringer fra de andre kunne helt sikkert bruges, så skal vi jo bare tilpasse det, efter hvordan vi nu opererer

(runderinger) Jeg kom på runderinger, og det var meget specifikt om det, og det laver jeg faktisk overhovedet ikke. Jeg ved ikke, om jeg fik noget ud af det, det tror jeg egentlig ikke, ikke det store. Jeg er jo ikke koordinator, så på den måde var det ikke så relevant. Jeg ville hellere have kunne valgt en af de andre workshops.

(runderinger) Det har været godt, at få det opfrisket lidt, nu er den workshop jeg var med i måske noget af det, jeg vidste mest om, så det... Jeg var i den med sikkerhedsrunderinger. Men de var faktisk ret skrappe, de andre derinde, så det var egentlig spændende nok, så langsomt får jeg bygget på, men jeg har måske ikke fået så voldsomt meget ud af det i dag.

(runderinger) det var udmærket, vi var rundt omkring mange ting, vi kunne ikke komme med forslag til ekstreme forbedringer om det der pt. bruges i dag, så... altså der hvor man kan sætte ind i forbindelse med runderinger. Man kan jo godt gå løst hen over noget, det var ikke det, der er det gode ved det, for det kan være ubetydeligheder, så hellere fokusere på de kritiske ting. Vi deltagere var meget spredte; for nogle var runderinger helt ukendte, fordi de ikke var i den situation, at de skulle bruge det, for dem gik der et lille lys op, så der var i hvert fald nogle der, der fik et godt udbytte. Jeg tror ikke, udbyttet havde været større, hvis deltagerne havde været mere homogene, det er jo tit, når der er en, som ikke har forhåndskendskab til noget, så bliver der stillet nogle gode spørgsmål, som vi andre måske bare skøjter let hen over, det oplevede jeg et par gange i dag. Det satte refleksion i gang.

Samlet

Det er ikke alle interviewede der forholder sig samlet til mødet, men her er valgt at bringe tre citater, som dels viser at fokus på Arbejdstilsynets oplæg har været stor, dels at mødet via de blandede kommunikations og arbejdsformer har fungeret for deltagerne.

Noget med arbejdstilsynets holdning til ting, den er jo væsentlig, hvordan de forstår tingene, udveksling af erfaring har også været godt, hvad gør andre, det var særligt under workshoppen, så kunne man få vendt det med nogle i lignende situation, så sad det også bedre fast [der hentydes til oplæggets indhold]. Det var en måde at få det mere under huden på.

Jeg har jo ikke ret meget erfaring inden for det, så det var meget lærerigt for mig.

Men jeg synes, det har været positivt, jeg var lidt bekymret da jeg kom og så, hvor mange mennesker der var, at der ville være mere envejskommunikation end dialog, men det synes jeg har fungeret positivt. Så det er jo en balance, men skal der være workshops, så skal man måske ned i antal for at få dialogen frem. Ved workshoppen fungerede det fint, for der delte vi os op i fire grupper.

Forbedringer

I forhold til forbedringer præsenterer deltagerne et ønske om at vide mere om, hvad der skete i de andre grupper, mere om ydelsesbeskrivelsen, mulighed for selv at vælge workshops og et konstruktivt forlag om at gennemarbejde konkrete cases ud fra forskellige roller i byggeprocessen.

Det ved jeg ikke, jeg synes, jeg har fået rigtig meget ud af det her, jeg kan ikke komme på noget. Ikke andet, end at jeg håber på at få noget opfølgning på det fra de forskellige grupper. Der er helt sikkert noget fra de andre grupper, jeg kunne bruge, fx omkring projekteringsfasen, hvor jeg kunne bruge mere viden om, hvad der er blevet snakket om der. Så opfølgning er vigtig.

Hvis man skulle gøre noget anderledes, så skulle det være med ydelsesbeskrivelsen, som har været fremme flere gange, omkring hvad er det koordinator skal gøre, og hvordan får koordinator det fuldstændig skåret ud i pap, altså i gamle dage udpegede man koordinator, så havde han ansvaret, i dag er det lidt mere komplekst, det kunne man godt gøre noget ud af.

Måske hvis man selv kunne vælge workshop fra starten af, ved tilmeldingen. Det kunne måske være godt, så havde jeg selv valgt den med opstart. Jeg er i en større organisation, og vi er flere bygherrer, og jeg skal også kunne vejlede dem i, hvad det er, vi skal og ikke skal. For det med sikkerhedsrunderinger, der lavede jeg en opgave i det på kurset, så det er jeg rimelig godt klædt på til. Men ellers ikke umiddelbart andet; jeg synes, det er en meget god afveksling med de her tre timer, vi kom bredt omkring, det var helt sikkert fint at bruge en eftermiddag på, og kommer der et til om et halvt år, så tager jeg nok også med igen, men nu ved jeg så også, at jeg kan gå ind på BAR bygs hjemmeside med byggeprocessor og finde noget der, det har jeg ikke brugt tidligere, men jeg ved de er der, hvis jeg står og skal udføre noget i praksis, men det vidste jeg nu også før; vi har haft besøg af BAMBUS i virksomheden tidligere, så... Men langsomt bliver jeg klædt godt på.

Skulle jeg tage til sådan et møde her igen, så skulle det måske være nogle workshops, som tog udgangspunkt i nogle mere konkrete sager, hvor man fik diskuteret dem; nogle cases, som man kørte igennem med forskellige kasketter på. Måske et lidt længere forløb, hvor man skifter mellem gruppearbejde og så præsentation og derefter tilbage og arbejde videre. Det kan man jo ikke gøre på så kort tid som i dag, så et heldagsarrangement, men så er man også nødt til at dedikere en hel dag til det, og så er det jo hele tiden en opvejning omkring, hvorvidt man kan få deltagere til det, men hvis jeg skulle have mere ud af det, skulle det være sådan.

4 DELTAGERNES ANVENDELSE AF VIDEN FRA MØDET

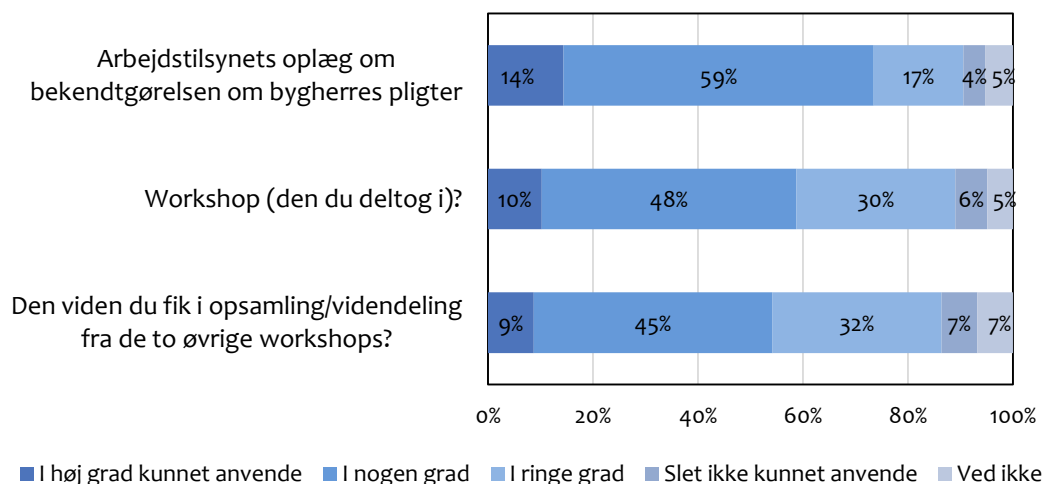
Deltagerne er spurgt, i hvilket omfang de har kunnet anvende den viden og de informationer de fik på mødet. Spørgsmålet er et forsøg på at indfange, om der kommer en effekt ud af indsatsen (mødet), når deltagerne er tilbage i virksomheden. Spørgsmålet er formuleret på en måde, så det forventes at input fra mødet vil sætte sig direkte spor som en indsats i virksomheden. Det er bestemt ikke altid sådan, at man er bevidst om, hvor den viden, man har tilegnet sig, stammer fra. Viden og informationer aflejrer sig lige så meget ubevidst, som noget vi griber til at bruge uden at vide, hvor det præcist stammer fra. Derfor må det på forhånd forventes, at en del af deltagerne enten svarer 'ved ikke' eller mindre positivt.

Der er klart flest, som svarer at de 'i nogen grad' har kunnet anvende, herefter kommer 'i ringe grad' samt 'slet ikke' og 'i høj grad'.

Der er på tværs af de tre elementer i mødet klart flest, som 'i nogen grad' har kunnet anvende, herefter føler 'ringe grad', 'i høj grad', 'slet ikke' og 'ved ikke'.

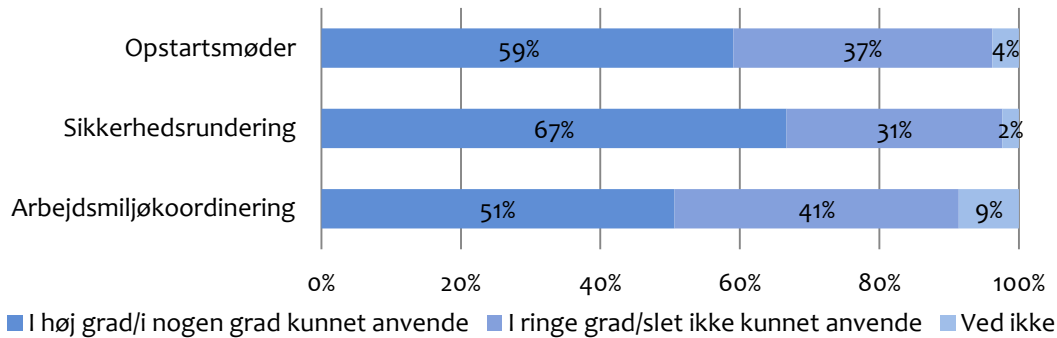
Samlet set er der 73 procent som 'i høj grad/i nogen grad' har kunnet anvende Arbejdstilsynets oplæg, 58 procent, der tilsvarende har kunnet anvende udbyttet af den workshop de deltog i og 54 procent, som har kunnet anvende opsamling og videndeling. For workshops og videndeling/opsamling er det andelen som svarer 'i ringe grad' som vokser, mens 'slet ikke' og 'ved ikke' stort set er konstant.

Har du efter mødet kunnet anvende noget af den viden du fik, når du er tilbage på din arbejdsplads og udfører dine arbejdsopgaver?

Når man deler op efter den type af workshop, som deltagerne har været i, er anvendelsen størst i sikkerhedsrundring og herefter kommer opstartsmøder og arbejdsmiljøkoordinering.

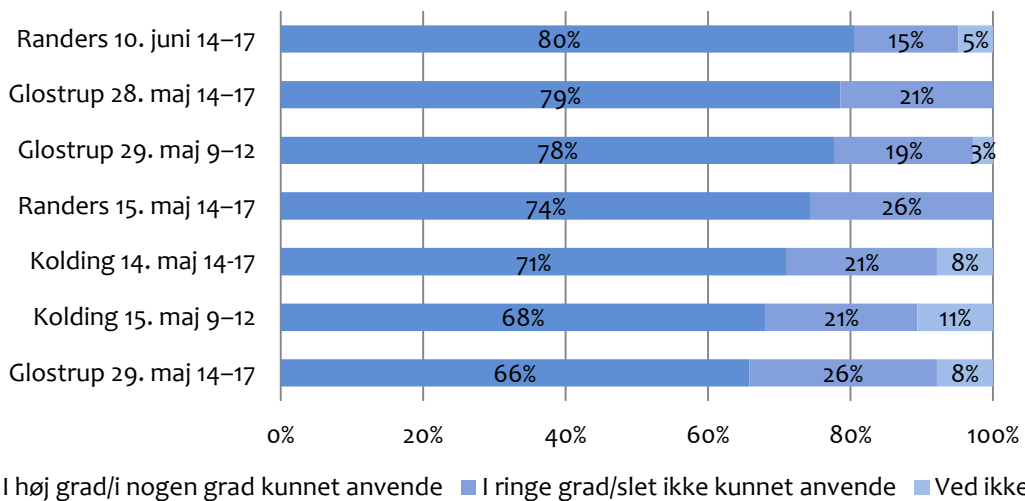
Kryds mellem workshop og "Har du efter mødet kunnet anvende noget af den workshop du deltog i?"

Anvendelse og møde

Når 'i høj grad' og 'i nogen grad' er lagt sammen er der en forskel på 14 procentpoint mellem det møde hvor flest har kunnet anvende og hvor færrest har kunnet anvende. Hvis der sammenlignes med udbyttet af selve mødet, så ligger Glostrup 29. maj om eftermiddagen nederst begge steder, mens Randers 10. juni ikke ligger nær så højt i vurdering af selve mødet. Der er således en vis sammenhæng mellem udbytte af mødet og efterfølgende anvendelse, men det er ikke lineært.

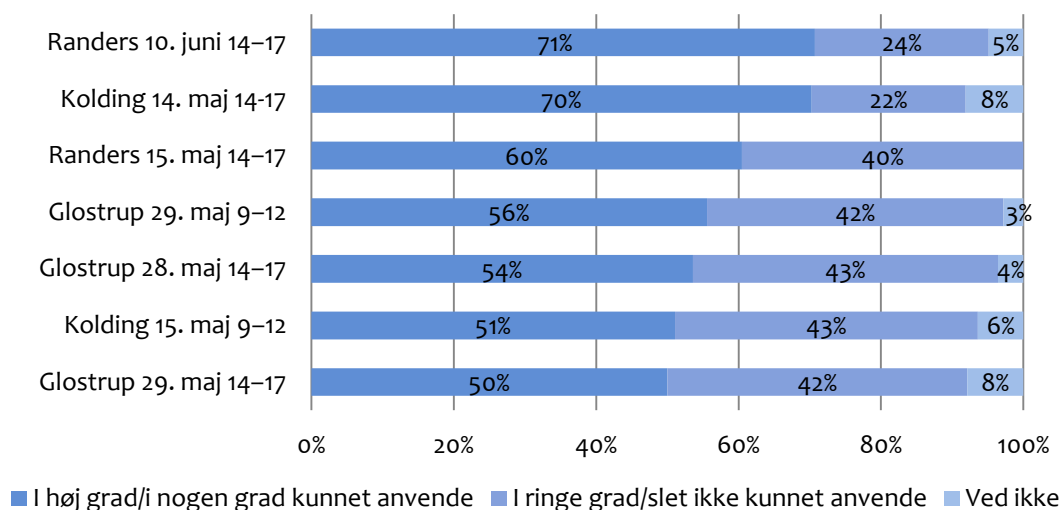
Kryds mellem møde og "Har du efter mødet kunnet anvende noget af arbejdstilsynets oplæg om bekendtgørelsen om bygherrespilger?"

Når man ser på anvendelse af udbytte af workshop er der mange ligheder med anvendelse af Arbejdstilsynets oplæg. Randers 10. juni scorer bedst på anvendelse mens Kolding 15. maj og Glostrup 29. maj om eftermiddagen scorer lavest. De sidste fire møder er der derimod byttet en del rundt på, hvad angår anvendelse.

Kryds mellem møde og "Har du efter mødet kunnet anvende noget af den workshop du deltog i?"

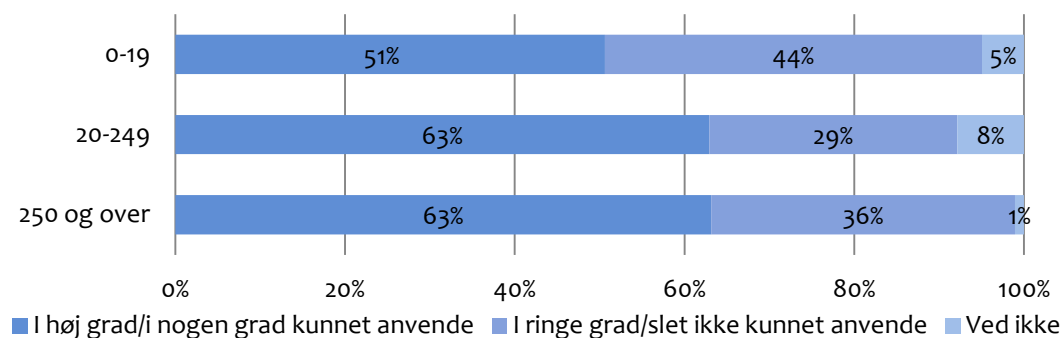

Der er kun små forskelle mellem møde og anvendelse af viden fra opsamling/videndeling.

Anvendelse og virksomhedsstørrelse

Der er færre fra virksomheder med mellem 0-19 ansatte som efterfølgende har kunnet anvende dét, de fik ud af at deltage i workshops, mens de to andre virksomhedsstørrelser ligger ens og højere. Samme tendens gælder men lidt mindre markant for de to andre elementer i møderne - Arbejdstilsynets oplæg samt opsamling og videndeling.

Kryds mellem antal ansatte i virksomheden og "Har du efter mødet kunnet anvende noget af den workshop du deltog i?"

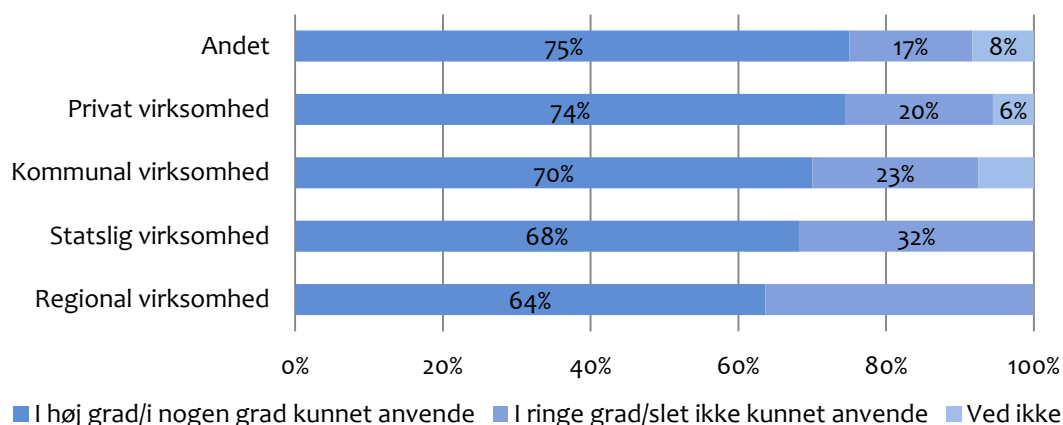
Anvendelse og virksomhedstype

Der er nogle men ikke store forskelle i anvendelse af Arbejdstilsynets oplæg fordelt efter virksomhedstype. Ovenfor blev det vist, at der for virksomhedstype var et spænd på 20 procent point mellem højeste og laveste i vurderingen af den generelle tilfredshed med mødet.

Dette giver sig ikke umiddelbart udslag i vurderingen af anvendelsen af mødet, hvor der kun er 10 procentpoint mellem højeste og laveste anvendelse.

Tendensen i forhold til Arbejdstilsynets oplæg går igen, når det handler om at kunne anvende workshop og opsamling/videndeling.

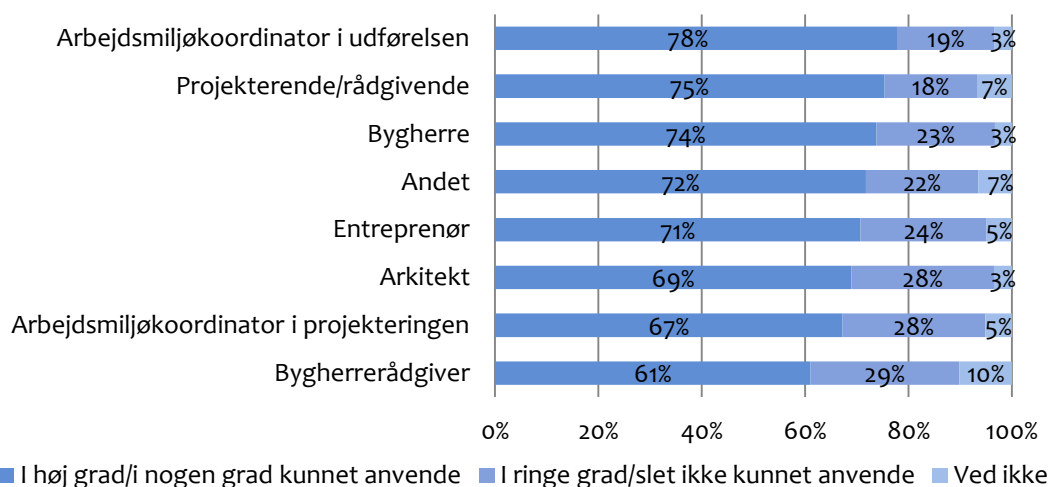
Kryds mellem virksomhedstype og "Har du efter mødet kunnet anvende noget af arbejdstilsynets oplæg om bekendtgørelsen om bygherrespligter?"

Anvendelse og rolle

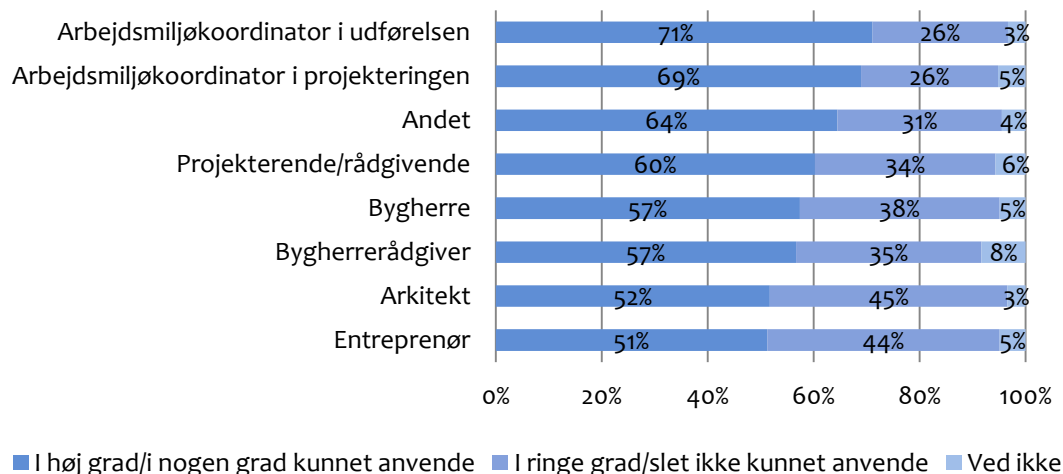
Der er 17 procentpoint forskel mellem yderpunkterne når man ser på rolle i byggeprocessen og anvendelse af Arbejdstilsynets oplæg. Arbejds miljøkoordinator i udførelsen, projekterende/rådgivende og bygherre ligger højt. Andet, entreprenør, arkitekt og koordinator i projekteringen ligger i midten og bygherrerådgiver ligger lavest. Det kan undre, at koordinator i projekteringen og bygherrerådgiver ligger lavest, men vi ved ikke om det fx kan skyldes at de i forvejen besad viden eller om oplægget efter deres mening har givet mindre, som kunne anvendes.

Kryds mellem rolle i byggeprocessen og "Har du efter mødet kunnet anvende noget af arbejdstilsynets oplæg om bekendtgørelsen om bygherrespligter?"

Der er tilsvarende 20 procentpoint forskel mellem yderpunkterne, når man ser på rolle i byggeprocessen og anvendelse af workshop. Arbejdsmiljøkoordinator i udførelsen og projektering ligger sammen med "andet" højt. Projekterende/rådgivende, bygherre og bygherrerådgiver ligger i midten og arkitekt og entreprenør ligger lavest.

Kryds mellem rolle i byggeprocessen og "Har du efter mødet kunnet anvende noget af den workshop du deltog i?"

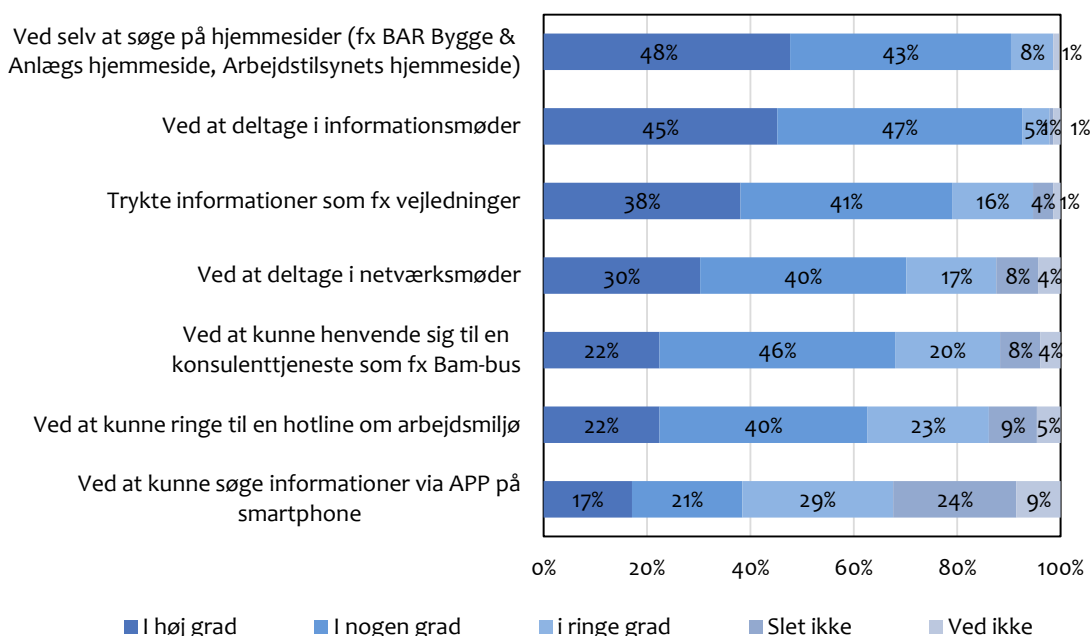
5 BEHOV FOR ARBEJDSMILJØINFORMATION

Deltagerne er spurgt om, på hvilke måder de ønsker informationer om arbejdsmiljø fremover. Hver deltager har skullet besvare alle spørgsmål, og der kommer derfor ikke en direkte prioriteret liste ud af det, i og med at den enkelte deltager i princippet kan ønske alle informationsformer 'i høj grad'.

Der er flest, som ønsker informationer ved selv at kunne søge på hjemmesider, 48 procent svarer i høj grad og 43 procent i nogen grad. Der er næsten lige så mange som ønsker informationer via informationsmøder, 45 procent svarer i høj grad og 47 procent i nogen grad. Det er meget få som svarer i ringe grad og slet ikke til de to former for informationer.

Trykte informationer kommer som det tredje mest prioriterede, og her er der samlet set 20 procent, som ikke ønsker trykte informationer (i ringe grad/slet ikke). Herefter følger netværksmøder, Bam-bus, hotline om arbejdsmiljø og APP via smartphone. Det er karakteristisk at interessen falder og andelen som ikke ønsker stiger. Ved APP via smartphone er andelen som ønsker på 38 procent og andelen som ikke ønsker på 53 procent.

På hvilke måder ønsker du informationer om arbejdsmiljø fremover?

Man skal tage med i vurderingen af de tre informationstyper, som scores lavest, at de i varierende grad kan være ukendte eller helt nye for respondenterne, hvilket kan påvirke besvarelsen. Fx findes der ikke en hotline i dag, APPs er først på vej til at blive udviklede og det er primært de mødedeltagere, som ofte er ude på byggepladser, som vil kunne have mødt Bam-bus.

Deltagerbaggrund og ønsker til informationer

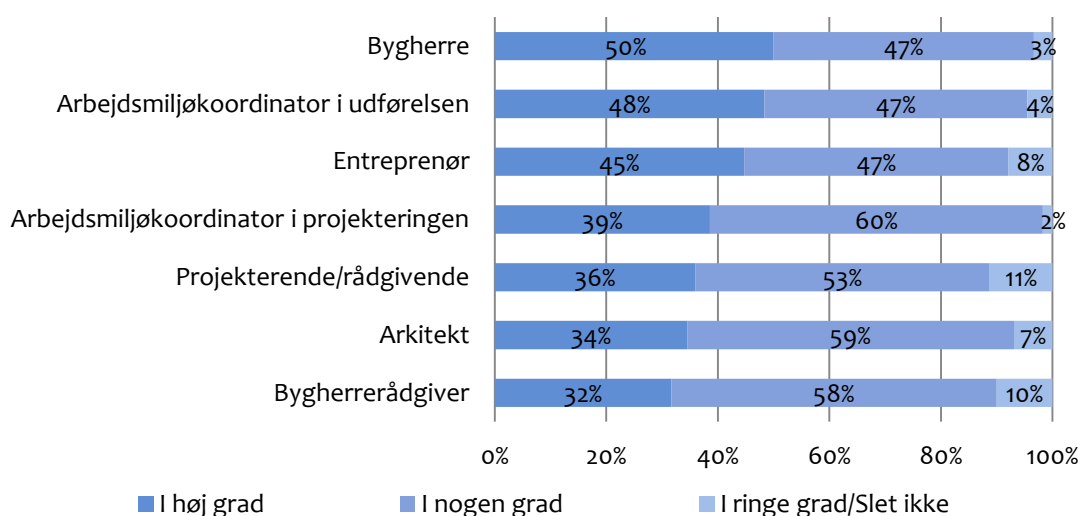
Det er valgt at vise et antal kryds mellem deltager baggrund og ønsker til informationer for udvalgte spørgsmål. Der vises kun de kryds, hvor der er markante forskelle.

Der er markant flere arbejdsmiljøprofessionelle og personer i gruppen af andet, som ønsker selv at søge arbejdsmiljøinformationer på hjemmesider. Det passer godt sammen med, at det er personer, som bruger det meste af deres arbejdstid på arbejdsmiljø og at de har et

kontor med adgang til at søge informationer på nettet. Ejer/ledelsesrepræsentanter, arbejdsmiljørepræsentanter og almindelige medarbejdere svarer hyppigst 'i nogen grad' til spørgsmålet om selv at søge på hjemmesider.

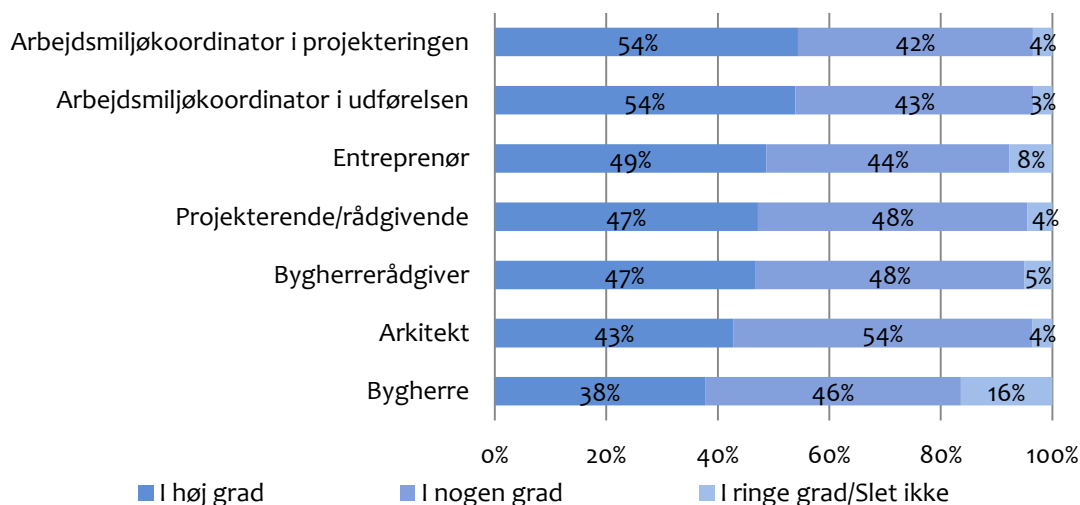
Bygherre, koordinator i udførelsen og entreprenører er de grupper der i størst omfang ønsker informationer gennem at deltage i informationsmøder. Koordinator i projekteringen, projekterende/rådgivende, arkitekt og bygherrerådgiver er knap så orienterede mod informationer gennem informationsmøder. Det er interessant, at det er de faggrupper som er mest på byggepladser samt bygherrer, som mest ønsker informationsmøder.

Kryds mellem rolle i byggeprocessen og ønsker informationer fremover - Ved at deltage i informationsmøder

Der kommer en anden rækkefølge frem, når man kigger på at respondenterne skal søge informationer ved selv at søge på hjemmesider. Her er arbejdsmiljøkoordinator både i projektering og udførelse mest interesserede, mens bygherre er markant mindst interesserede.

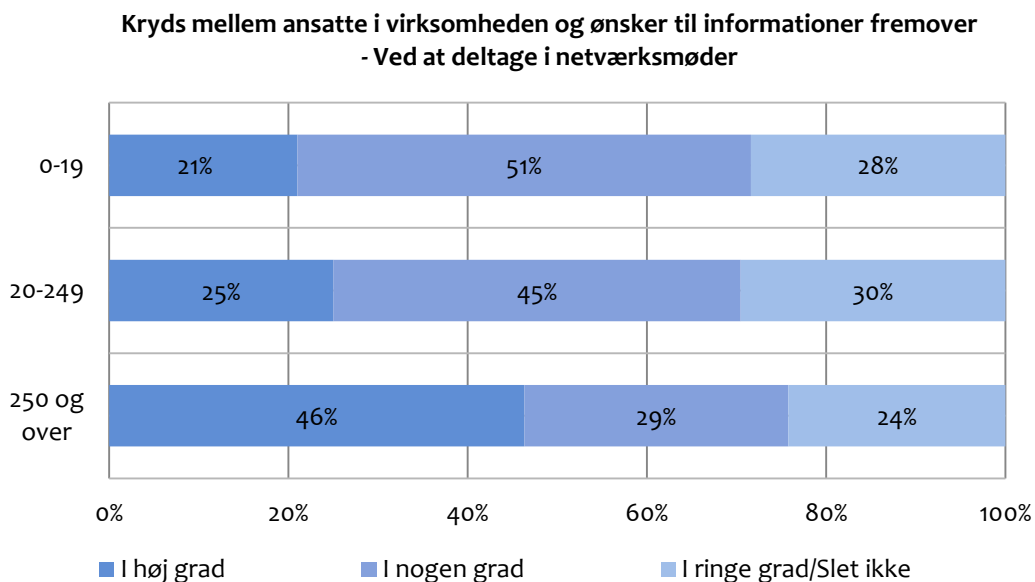
Kryds mellem rolle i byggeprocessen og ønsker informationer - Ved selv at søge på hjemmesider

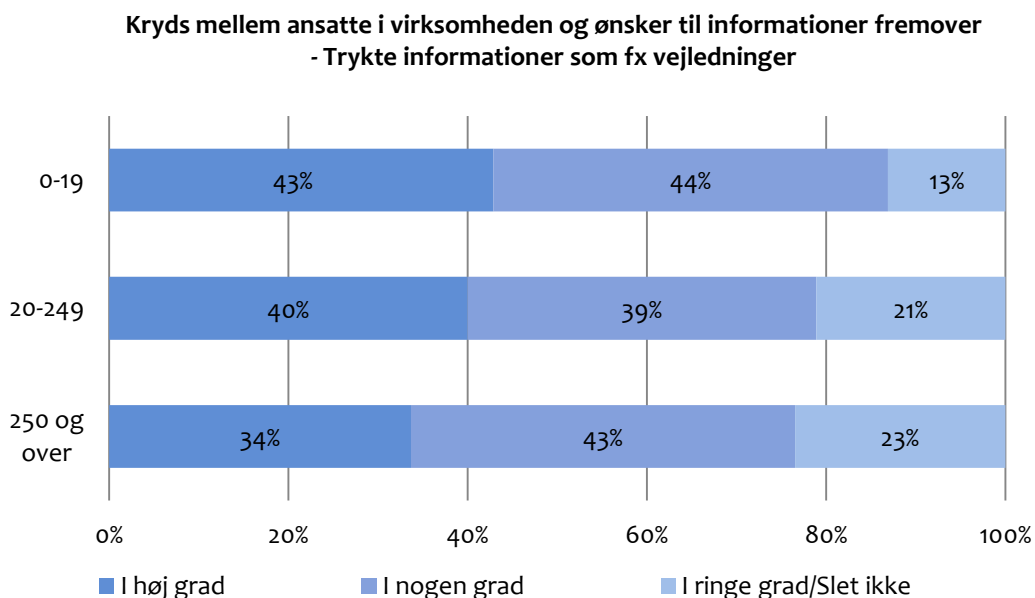
Antal ansatte og ønsker til informationer

Der er for de mest karakteristiske besvarelser om ønsker til information vist fordelingen på virksomhedsstørrelse.

Ønsket om at deltage i netværksmøder stiger markant med virksomhedsstørrelse.

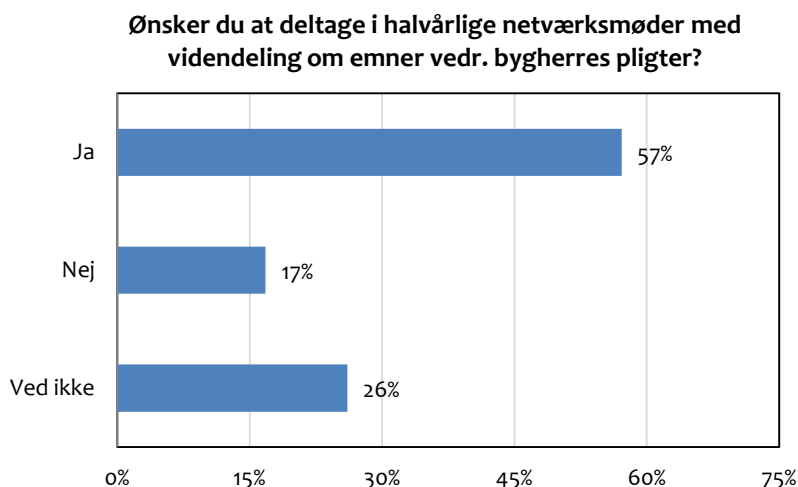

Ønsket om at modtage trykte informationer falder med virksomhedsstørrelse og mest markant for virksomheder med 250 ansatte og derover.

Deltagelse i nye møder

57 procent ønsker at deltage i halvårlige netværksmøder med videndeling om emner vedr. bygherres pligter, 17 procent svarer nej og 26 procent ved ikke.

Respondenterne er blevet bedt om at give deres bud på, hvad fremtidige møder kan handle om. De fleste deltagere kan have mere end en rolle i byggeprocessen og det er derfor svært at sortere udsagnene. Det er alligevel gjort med det formål, at der måske kan læses mønstre ud af besvarelsene. Det skal samtidig stå klart, at en stor del af nedenstående udsagn også kunne være placeret ved en anden rolle end den de står under.

BYGHERRE OG ANDRE ROLLER
Andres bygherres erfaringer med arbejdsmiljøkoordinering i projektering og udførelsesfasen.
Arbejdsmiljøkoordinering under projektering, dokumentationskrav fra AT vedr. bygherrens overholdelse af sine forpligtelser
Den gode tjekliste for rundring, so for PSS
Erfaringer med overdragelse af bygherrens pligter til både rådgiver (P) og entreprenør (B) Erfaringer med den praktiske gennemførelse af bygherrerunderinger. Sanktioner og incitamentsordninger
Et brancheopdelt møde hvor rådgivere og entreprenører ikke deltager
Håndtering af Radon-problemer
Som bygherre er det rart med flere møder om sikkerhed - hvordan skal vi håndtere de her ansvarsområde. Vi har brug for flere redskaber til hvordan vi skal håndtere det. Mange bygherrer er ikke uddannet til at styre disse ting. Der skal være bedre strukturering og bedre tid til at evaluere. - der skal være en god ordstyrer! Det kræver meget og det er svært. Koncentrationen omkring punkterne skal derfor være mere konkrete- for at hjælpe dette.
Journal risikovurderingsærligt farligt arbejde, projekterendes ansvar

Generel udveksling af erfaringer samt opdatering af egne metoder.
Udførelse af PPS da det er noget jeg mener der kan udvikles på.
Mere specifikt om bygherre. Der var meget for sikkerhedskordinator, og ikke meget for bygherren.
Mindre anlægsopgaver. Ofte er det million opgaverne der snakkes om. Men mange af os har også "farlige" opgaver der er små.
Kapitel 2 - Udpegning af koordinatore m.v. Generel gennemgang kapitel 4 - §19 - herunder koordinators personlige tilstedeværelse
En binding mellem AB92 og bygherrens pligter samt. Udbud og bygherrens pligter

BYGHERRERÅDGIVER OG ANDRE ROLLER
... hvad der rører sig af viden, afgørelser og så videre- holde sig opdatering.
Det nye regelsæt og dennes implementering (hvordan går det ?)
Mangler en ensartethed for hvordan man gør tingene. Mere information til dem som ikke er sikkerhedskordinatorer, men som alligevel skal løse lignende opgaver. Hun har ikke et konkret forslag til hvordan det skal gøres, men kunne godt tænke sig mere "bred info" som når ud til flere.
Noget om entreprisetrakter og indbygning af sikkerhed mm.
Opfølgning på workshop, hvad kom der ud af mødet? (der sad to personer og tog referat). Der mangler stadig en vejledning til den nye bekendtgørelse! (eksempelvis mangler der tydeligvis en klar definition af et opstartsmøde!). Udarbejdelse af skabeloner til anvendelse under projektering og udførelse under hensyntagen til bl.a. entreprisform. (særligt hoved- og totalentreprise, og ikke kun fagentreprise som paradigmer/bekendtgørelser lægger op til). Ruste projekterende til bedre at kunne foreskrive egnede hjælpemidler. Markedsføring af hjælpemidler til brug på byggepladser er primært målrettet de udførende! Det er svært som rådgiver at følge med udviklingen af nye hjælpemidler, dog giver bygergo.dk et godt overblik. Tilpasning af Bips byggesagsbeskrivelse kapitel 5 og 6, så de kan udgøre grundlag for PSS sammen med tidsplan og byggepladsplan. Eller få kapitel 5 og 6 ud af byggesagsbeskrivelsen og tilpasse dem i et paradigme for grundlag for PSS så branchen har en skabelon at tage udgangspunkt i. Finde der en emnebank? - et sted hvor man kan se et eksempel på en udfyldt journal på hovedprojekterings- og afleveringsniveau. Hvor man kan se en god arbejdsmiljømæssig beskrivelse af f.eks. en vindues- eller tagudskiftning af et- og fleretages byggeri som et eksempel - vindues- og tagudskiftninger er en naturlig del af enhver bygnings vedligehold. Emner, der kan tiltrække flere arkitektvirksomheder. Ofte er det entreprenører og rådgivende ingeniørfirmaer der er overrepræsenteret ifm. arbejdsmiljøkoordinering. Objektbaseret byggeri er blevet et krav - hvordan kan det anvendes aktivt til at indtænke arbejdsmiljø tidligt i processen?
Arbejdsmiljøjournal - indhold og omfang, kobling mellem denne og projekterendes liste over særlige forhold under D&V. Omfang af bygherres miljøundersøgelser. Tidlig inddragelse af entreprenører og håndværkere
Meget mere om arbejdsmiljøkoordinering under projektering. Der er for lidt viden om

emnet - og outputtet - hos alle parter.
- Bygherrens krav til arbejdsmiljøkoordineringen (hvad skal bygherre kræve)? Er der noget han/hun selv bliver nødt til at gøre, som ikke kan overdrages?- Overdragelse af arbejdsmiljøkoordineringen mellem P og B (hvis de er forskellige).
Bly i byggeriet. Regler der er afpasset/afstemt til byggeriet
Fejl og mangler i byggeriet og juridiske muligheder for at afhjælpe disse
Forundersøgelse og bygningsforurening. Inden renovering påbegyndes.
Paradigme til AMK (p) pligter
Plan for sikkerhed og sundhed
Status for nye regler. Erfaringsudveksling.

PROJEKTERENDE OG RÅDGIVENDE OG ANDRE ROLLER
Afgrænsning af ansvar og pligter på byggepladsen parterne imellem. Koordinatorens beføjelser på byggepladsen, særligt bygherrens ansvar omkring opbakning / hjælp til koordinatoren i byggeperioden ved konfliktløsning.
F.eks. udarbejdelse af journal til fremtidig drifts- og vedligehold, dialog om afholdelse af sikkerhedsmøder o. andet.
Krav til faldsikring, adgang til tagflader mv.
Kunne tænke at man gik dybere i nogle enkelte specielle emner, fx hvilke krav der er til drift og vedligehold af miljøbokse.
lidt mere konkret om emnet - workshops er gode når alle ved noget om emnet og kan bidrage, men er tunge, hvis de fleste søger viden.
Ville være spændende at tage emnet om app's op til et møde, og i fællesskab finde ud af hvad de kunne indebære.
Håndtering af koordinerende sikkerhedsmøder (hvilke punkter skal det omhandle - specielt om farligt arbejde, og hvor kan man finde nyttige oplysninger BAR osv)
Sikkerhed på byggeplads. Arbejdsmiljø i projekteringsfasen - evt. en case.
Arbejdsmiljøkoordinatorens rolle under projektering og overlevering til amk under udførelsen
Det må jeg lige tænke lidt over
Fortsat drøftelse af: - arbejdsmiljøkoordinering under projekteringen.- arbejdsmiljøindsats under projekteringen.- grænseflade mellem grundlag og færdiggørelse af PSS.
Hvordan får vi involveret entreprenørerne i arbejdsmiljøarbejdet på små og mellemstore byggepladser. Hvordan får vi tidsfaktoren ind planlægningsforløbet, bygherren har ofte forventning om meget kort byggetid. Hvordan håndteres skismaet mellem tid/økonomi og arbejdsmiljø.

Niveau for risikoanalyser, Sanktionsmuligheder i udførelsesfasen, Eksempler på byggepladser, hvor der er gjort noget særligt i forbindelse med arbejdsmiljø

KOORDINATOR I UDFØRELSEN OG ANDRE ROLLER

Arbejdsmiljøkoordinatorens rolle specielt ved udenlandske firmaer PPS hvordan bruges den i dagligdagen

Arbejdsmiljøkoordinering på byggepladserne...

Bygherrens forpligtelser. Sikkerhedsrundring

Det har jeg ikke lige taget stilling til, da det skal være for et mere bredt publikum end bare de problemstillinger jeg står i. Men emner som er generelle omkring arbejdsmiljø, særligt ny lovgivning.

Efterkalkulation af sikkerhed, hvad lærer vi af et byggeri og hvordan sikrer vi at det bruges i fremtiden

Formidling af viden til kommende bygherrer, hvilke krav der er til dem. Koordineringsmetoder i udførelsesfasen

Hvem kan være Bas-B? sikkerheds regler i DK som andre EU-lande ikke har, så udenlandsk arbejdskraft kan få ret besked. PSS hvordan den bliver brugt i hverdagen.

Journal

Konflikthåndtering og konstruktive sikkerhedsmøde.

Opfølgning på den nye bygherrebekendtgørelse - differentiering i forhold til de forskellige typer af byggeri, dialog og erfaringsudveksling, hvad virker/hvad virker ikke i praksis

Opstartsmøder med entreprenører

PSS Brancheparadigma

Det er et meget stort emne, så man kunne godt dele mødet op i delelementer så man kom mere i dybden.

Sikkerhedskultur mm.

Niveau for risikoanalyser, Sanktionsmuligheder i udførelsesfasen, Eksempler på byggepladser, hvor der er gjort noget særligt i forbindelse med arbejdsmiljø

ARKITEKT

Hvor der tales om mindre byggepladser og deres arbejdsmiljø arbejde (vi bygger enfamiliehuse)

Kunne godt tænke sig endnu mere info om rådgiverens ansvar i forbindelse med arbejdsmiljø. Jo mere info vi kan få om det, jo bedre.

Fokus på ulykkesområder i typiske byggerier

Mødet kom til at fokusere meget på de helt store byggepladser, hvor der f.eks. uddeles

adgangspas m.v. Det kunne være interessant at fokusere mere på de mange mindre byggepladser, hvor sikkerheden håndteres helt anderledes og direkte mellem rådgiver, mester og de udførende.

FRI + Danske Ark Ydelsesbeskrivelse

ENTREPRENØR OG ANDRE ROLLER

- Skilte og udstyr- Lovgivning i udlandet- oparbejde kontakter i udlandet til konsulenter og sikkerhedsfolk etc. (i DK er det nemt, men svært i udlandet hvor de har deres egne regler osv.)

Ansvar, sikkerhed, opstartsmøder, rolle fordeling hvem har hvilke ansvar

Informations n(arbejdsmiljø tavler) tavler standard- og så gøre dem kendt. I dag har mange selv opfundet en metode/Løsning, noget af plastik og træ og ikke mærket, fordi arbejdsmiljø koster penge. De kunne feks være integreret i lejede skurvogne. Der kunne godt være noget mere om nedbrydning - idag går det kun på opbygning og ombygning. Men en enkelt fag specifik på nedbrydning.

Koordinator P

Plan for sikkerhed og sundhed. Hvordan er kravene, hvem skal gøre hvad og hvornår. Hvad kan man gøre når tingene ikke er som de burde være. Sikkerhedskoordinering i projekteringsfasen og udførelsesfasen. Hvad skal udfyldes og hvad kan gøres når disse ikke opfyldes. Opdateringskurser til koordinator uddannelsen.

Skal arbejdsmiljøkoordinator være uvildig?

Hvordan opstartsmøder håndteres. Gode ideer til afvikling af sikkerhedsrunderinger. Generel opfyldelse af bygherrens pligter

måder til konkret udførelse

Regler omkring pladser med mindre end 10 mand

Vinterforanstalteringer. De forskellige aktøres roller og pligter. Farlige stoffer. De forskellige aktøres roller og pligter

Arbejdsmiljøkoordinering i udførelsesfasen

Afpasses efter virksomheds størrelse og type

Sprogvanskeligheder. Overholdelse af bygherre forpligtigelse hvordan sikrer vi dette

6 METODE

Undersøgelsen består af to dataindsamlinger:

- Et spørgeskema til deltagerne udsendt 2-4 uger efter deltagelse i mødet.
- Korte interview med deltagere gennemført ved to af møderne.

Spørgeskemaundersøgelsen

Der har ifølge tilmeldingslisten været 404 tilmeldte på de syv møder. Alle deltagere har fået udsendt et spørgeskema til den mailadresse, som er opgivet ved tilmelding. Efter en første elektronisk udsendelse af spørgeskemaet er der ringet ud til de som ikke havde besvaret for enten at gennemføre spørgeskemaet pr. telefon eller for at aftale, at respondenter selv skulle gå ind og besvare skemaet (eventuelt få gendelt link til spørgeskema).

De samlede bestræbelser har resulteret i en svarprocent på over 71. Svarprocenten er noget lavere ved et enkelt møde, men også højere ved andre. Samlet set er svarprocenten tilfredsstillende set i forhold til, at det må formodes, at det ikke ville betyde store ændringer af resultaterne, hvis de resterende 29 procent havde besvaret. Set i forhold til lignende undersøgelser er svarprocenten høj og yderst tilfredsstillende.

Svarprocenter			
	Tilmeldte	Besvarede	Svarprocent
Kolding 14. maj 14-17	61	40	65,6 %
Kolding 15. maj 9-12	57	47	82,5 %
Randers 15. maj 14-17	59	46	78,0 %
Glostrup 28. maj 14-17	55	31	56,4 %
Glostrup 29. maj 9-12	59	39	66,1 %
Glostrup 29. maj 14-17	60	42	70,0 %
Randers 10. juni 14-17	53	44	83,0 %
I alt	404	289	71,5 %

Interviewerne har i det omfang, de har opnået kontakt til de, som ikke selv har besvaret spørgeskemaet (og det har de blandt 95 procent), kunnet registrere, hvem som ikke har deltaget i mødet. Tallene viser, at 9 procent af de som ikke besvarede skemaet i første omgang, ikke har deltaget i møderne. Blandt de, som har besvaret er der 6 procent, der ikke har deltaget, hvilket peger på at omkring 7-8 procent samlet set ikke er mødt op.

Interviewundersøgelsen

Ved møderne 29. maj i Glostrup har deltaget en evalueringskonsulent og en studentermedarbejder. Der er gennemført små korte 'håndholdte' interview før, under og efter mødet. Interviewene har fokuseret på det sted på dagen, hvor de er foretaget. Om morgenen handlede det om forventninger, senere om det seneste oplæg og til slut om udbyttet af hele dagen. Grundlæggende har interviewene handlet om det samme som er spurgt til i spørgeskemaet, men der har været bedre mulighed for at få nuancer med.